

1 Kɔɔɔteri

Titire mbede ká Pol ɔ́aa / hã nzoɔ mbika lawri ká
Kɔɔɔte

Bay ká se tul feri ká ɔ́o ɔ́il mbede ni key

Mbede key na Pol ɔ́aa hã nzoɔ mbika lawri ká ɔ́e kɔ́ ka ɔ́aa ri ɔ́o ɔ́gerɛpuo ká Kɔɔɔte. ɔ́il sewke ku na, Kɔɔɔte ɔ́a ɔ́gerɛpuo luye ká kuɔu zaɔ ká Akayi. Ba ɔ́gerɛpuo ká riŋ-ɛ mɔ́ba ɔ́amba ɔ́ay tul fe hieri ká ɔ́i, ɔ́ay tul fe saw puo ɔ́ari ɔ́erekri ndaw, wuru puo ɔ́ari ndaw, rɔɔ fe ɔ́aa nun pie ɔ́ari riw bele ndaw pi.

Bay tul ped ɔ́aa ɔ́ari ká mini key na ze, ɔ́ari ká i ɔ́a nzoɔ mbika law fieri ká i ɔ́goŋ ya rɔɔɔay na, ɔ́o nun haŋa ri nzaa faa í se simseɔ kere ká maa ɔ́áy káa Bay Kere na ndaw rɔ! Sawke mini ze, i ɔ́aa mbede í vbíke Pol ɔ́ay haŋa ni ka ha ri nzaa ɔ́oko ká se tul yaŋa kɔ́ ndaw, se tul náy ká i puoke fe hã wururi ndaw, se tul fe ká ɔ́o nun ɔ́aa ká pol nzoɔ mbika law hawri ndaw, rɔɔ se tul fe iniri ɔ́oɔ ɔ́oɔ ká Tem Law Pie hã nzoɔri ndaw pi. Pol yiŋra ɔ́áy ɔ́ay ha ri, rɔɔ a tina ɔ́ay hawri zuɔ pol-ri: ɔ́aa sere ká tul kɔ́ ká sakra nzoɔ mbika lawri ndaw, fe ɔ́aa nun pie ɔ́ari ndaw, mgbaka yu-ɔ ɔ́ay séke ni luo nzoɔ kúŋ sal ɔ́ayri ndaw, káw nzaa fe sum ɔ́gerɛmbay ndaw, rɔɔ tɔ́i saa luo huɔ ndaw pi. Ká ɔ́il fe niri key riw bele na, Pol hii ɔ́ay ɔ́aa mii, simseɔ nzoɔ mbika lawri na, ɔ́a law ini.

Máa ɔ́ayri ká ɔ́o ɔ́il-e

Téke ɔ́il kɔ́ ká ɔ́o sakra nzoɔ mbika lawri: 1-4

Nzoɔ mbika law hanɛri ká simseɔ ɔ́ari ndaya: 5-6

Bay ká se tul yaŋa kɔ́: 7

Káw ɔ́áy tul nzoɔ mbika law na, faa tabelemke ɔ́o ɔ́i:
8-10

Haŋa feri ɔo ɔáy zaɔɔe zaɔɔe ká zaɔ mbú k̄i, rɔɔ law ini: 11-14

Bay ká se tul t̄ji saa luɔ huɔ: 15

Fe mbú, faa varu ká Pol leke, rɔɔ ɔáy soko ɔe: 16

Soko ká Pol hii ha ri

¹ Bi Pol ká ŋgerewuru ɔfi m̄i ɔáy faa law hiiya ɔe ha m̄i ɔa nzoɔ ndáy nzaapeɔ Zezu *Krisi na, ɔúru yu ɔuru Sostɛn ɔuru ɔaa mbeɔe key na, ɔúru h̄iike soko ha r̄i ² ɔaari nzoɔ mbika lawri ká ì mbú tul k̄i ká ŋgerɛpuo ká KŌRŋte. M̄i ɔaa mbeɔe key na ha r̄i ɔaari ká ŋgerewuru náa r̄i ɔo ɔoɔ ɔáy faa zúɔ z̄iŋ Zezu Krisi, a ɔfi r̄i ɔay haŋa r̄i kaw ɔa nzoɔ taa ɔeri. M̄i ɔaa mbeɔe na ha ɔari riw bele ká i kaw zaɔ k̄iri riw bele ká i ruo Zezu Krisi ŋgerɛmbay naari, ɔe ká'a ɔa ŋgerɛmbay ɔari ndaw, rɔɔ ŋgerɛmbay ɔuru ndaw pi na. ³ Ndaɔ ɔay haŋa law huoke ɔáy ɔekɛkɛ taa B̄aa naari ŋgerewuru ɔáy ŋgerɛmbay Zezu Krisi ka sáɔ z̄iŋ r̄i.

Pol ɔaa taambɔl ha ŋgerewuru

⁴ M̄i ɔaa taambɔl ɔaŋguɔ ha ŋgerewuru ɔay tul law kere ká'a ɔaa z̄iŋ r̄i ɔáy faa zúɔ z̄iŋ Zezu *Krisi. ⁵ ì kɔ, ɔáy faa ɔe na, ŋgerewuru ha r̄i fe iniri riw bele: hayri ká ɔa gosi ɔaa ɔayri riw bele ndaw, rɔɔ fe kókɔri kara riw bele ndaw pi na. ⁶ S̄aw ɔay Krisi ká ɔuru tina ha r̄i na ɔar saw ŋɔɔŋ kp̄ay kp̄ay ká sakra ɔaari ⁷ ká ì kaw í giyaŋ nam ŋgerɛmbay naari Zezu Krisi ká'a ȳi a vi na, ha fe ini mb̄iw kara ka puo r̄i ya. ⁸ Ba ɔe na k̄i ze, a haŋa r̄i ɔar saw ŋɔɔŋ kp̄ay kp̄ay kp̄uru t̄ji ɔro ɔie nam na, ɔay haŋa ɔo, nzoɔ mb̄iw mini kara maa ɔay ɔaa ɔay ɔo tul-r̄i ɔáy nam ká ŋgerɛmbay naari Zezu Krisi a ȳi a vi na ya. ⁹ Tusueke le, ŋgerewuru ká ɔfi r̄i ɔay haŋa r̄i zuɔ z̄iŋ Vi-e Zezu Krisi ŋgerɛmbay naari na, ka ɔo tul ɔay ɔe ká'a waa na.

Téke bil k̄i ká ɔ̄o sakra nzoɓ mbika lawri

¹⁰ Yu-iri, mi koɔ̄ rì ɓáy riŋ ŋɛɛmbay naari Zezu Kriŋ: ì ha law-rì ka maa k̄i mb̄iw ha téke bil k̄i ka ti sakra ɓaari ya, í zúɔ̄ ziri k̄i ɓáy faa k̄er ɓay ká mb̄iw, í ha nzaa-rì ka maa k̄i. ¹¹ Yu-iri, mi ɓaa munu, ɓay ji ɛ, nzoɓ ini Koloweri ví ɓaa ha mi mii, roɔ̄ k̄i ɔ̄o sakra ɓaari. ¹² Bay ká mi hii ɓay ɓáa key na, nzoɓ haɛ ɓaa mii: «Bi mi ɓa taa Pol,» nzoɓ k̄i ɓaa mii: «Bi mi ɓa taa Apolos,» nzoɓ k̄i ɓoɔ̄ roɓay ɓaa mii: «Bi mi ɓa taa Piyɛr,» a nzoɓ k̄i roɓay ɓaa mii: «Bi mi ɓa taa *Kriŋ.» ¹³ Wa, ɛ Kriŋ na wal sùo-ɛ ɓoɔ̄ ɓoɔ̄ ro ɛ? ì ɓaa ha mi laa, wa, ɓa ɓi Pol ze i ber mi ɔ̄o tul puu say huɔ̄ ɓay tul-rì ɛ? Mase, i ɔ̄aa tul-rì nduo mbii ɓáy riŋ ɓi Pol na ɛ? ¹⁴ Mi ɔ̄aa taambɔl ha ŋɛɛwuru, ɓay ji ɛ, mi ɔ̄aa tul nzoɓ mb̄iw kara nduo mbii ká sakra ɓaari ku ya, ɓa Krispus ɓáy Gayus huori hoɔ̄ ze mi ɔ̄aa tul-rì nduo mbii. ¹⁵ Be ze, nzoɓ mb̄iw mini kara ka ɓaa mii, ɓeri ɔ̄aa tul ɓeri nduo mbii ɓáy riŋ-i na ya. ¹⁶ Áa, ɓa tusue k̄i, nzoɓ ini Estefanasri kara, mi ɔ̄aa tul-rì nduo mbii, ɓeri ɛ, mi ɔ̄aa tul nzoɓ k̄i nduo mbii kara, mi kɔ̄ mbáa. ¹⁷ Bay ɔ̄aa tul nzoɓri nduo mbii ze Kriŋ píe mi vi ɓayke ya. Roo ɛ, ka píe mi ha mi ka-káa Bay Kere ɓe. A káa ɓayke ku na, mi kaa ɓáy nzaa ráa ɓay, mase ɓáy nun nɛm nzoɓ ya, ɓay haɓa ɓo h̄urusuo huɔ̄ Kriŋ ká tul puu say huɔ̄ na, ka ɔ̄o ɓa fe ká ɔ̄r hoɔ̄ ya.

Nun nɛm ká tusiri ɓáy nun nɛm taa ŋɛɛwuru

¹⁸ Tusueke ɛ, káa ɓay huɔ̄ *Kriŋ ká tul puu say huɔ̄ na, ɔ̄o ɓa fe kòkò ká nun nzoɓri ká i se ɓa faa zaɔ̄ ɓíɛ. Roo ɛ, naari ká náa ɔ̄ori faa pam ro na, ɓayke na ɔ̄o ɓa h̄urusuo ŋɛɛwuru. ¹⁹ ì kɔ̄, ŋɛɛwuru ɓaa ɔ̄o bil mbeɔ̄e ɓe mii: «Nzoɓri ká i ɓa nzoɓ nun nɛm na, mi ɓíɛ nun nɛm ɓari na kpukɔ̄u kpukɔ̄u, a nzoɓri ká i ɓa nzoɓ fe kókòri kara,

mì harja fe kókɔ̄ ɓari na ɔ̄o ɓa fe ká gɔr hɔy* .» ²⁰ Zafka ɔ̄o munu ku waa, nzoɓ̄ nun nɛm na a ɓaa mina rɔɓay ɛ woo? A waa, nzoɓ̄ ká kɔ̄ *bol kusol ta-taɗ na, a ɓaa mina rɔɓay ɛ woo? Waa, nzoɓ̄ máy ɓayri ká tusiri key na, i ɓaa mina rɔɓay ɛ woo? Nun nɛm nzoɓ̄ tukɛɛri key na, ɲɛɛwuru ha ni ɔ̄o ɓa fe kòkɔ̄. ²¹ Ì kɔ̄, ɓáy faa nun nɛm ɲɛɛwuru na, nzoɓ̄ tukɛɛri key i maa ɓay tuuka ni ɓáy faa nun nɛm ɓari na ya. Sawke mini ze, rii law ɲɛɛwuru ɓay yaɗa nzoɓ̄ri ká i ɔ̄aa law-ri ɓo tul-e ɓáy faa kaa ɓay ká nzoɓ̄ri kɔ̄ ɓa fe kòkɔ̄ hɔy na†. ²² Zifri na, i vbi fe saɗ ze ɓay kókɔ̄, a Gɛɛkri laa ɛ, i nzaa nun nɛm. ²³ A naari laa ɛ, náa káari káa Krisi ká i ɓer ni ɔ̄o tul puu say huɔ̄. Ba fe ká ɔ̄o ɓa ɲguɔ̄ puu téke ɓal Zifri, a nzoɓ̄ri ká i ɓa Zif̄ ya laa ɛ, i kɔ̄ ɓa fe kòkɔ̄ ká nun-ri. ²⁴ Roo ɛ, ɓari ká ɔ̄iw ɲɛɛwuru ɔ̄i ri na, i ɓa na Zif̄, mase i ɓa na Zif̄ ya kara, Krisi na kiɛ hɔrusuo ɲɛɛwuru ndaw, a kiɛ nun nɛm ɓe ndaw pi. ²⁵ Fe ɔ̄aa ɲɛɛwuru ká nzoɓ̄ri kɔ̄ ɓa fe kòkɔ̄ na, nɛ mba nun nɛm nzoɓ̄ri ká tusiri key, a hɔrusuo ɲɛɛwuru ká i kɔ̄ ɔ̄o ɔ̄ek ɔ̄ek na kara kal tul hɔrusuo nzoɓ̄ri ká tusiri key ndaw.

²⁶ Yu-iri, ì kér se tul ɔ̄ol ɓaari ká pola ká ɲɛɛwuru ɔ̄íke rì na í kɔ̄. Ká sakra ɓaari na, nzoɓ̄ nun nɛmri ɲɔ̄i ya, nzoɓ̄ hɔrusuori ɲɔ̄i ya ndaw, a nzoɓ̄ luyeri hɔy kara, i ɲɔ̄i ya ndaw pi. ²⁷ Roo ɛ, ɲɛɛwuru nan ɓari ká nzoɓ̄ tusiriri key kɔ̄ ri ɓa kòkɔ̄ na ɓay ɔ̄aaake sahoɔ̄ ɓo nun nzoɓ̄ nun nɛmri; a nan ɓari ká nzoɓ̄ tusiriri key kɔ̄ ri ɓa nzoɓ̄ri ká hɔrusuo-ri tiya ɔ̄ek ɔ̄ek na, ɓay ɔ̄aaake sahoɔ̄

---

* 1:19 1.19 Ezay 29.14. † 1:21 1.21 Nzoɓ̄ri ká i ɓer ri ɔ̄o tul puu say huɔ̄ na, Zifri ker í ɓaa mii, ɓa nzoɓ̄ri ká ɓeɓi ɲɛɛwuru ɓo tul-ri. I ɓaa mii, ɔ̄aa law ɓo tul nzoɓ̄ ká munu ku na ɓa fe ãm ká ndaya ɓamba tasiri. Be ze, ɔ̄aa ha huɔ̄ Krisi na ɔ̄o ɓa ɲguɔ̄ puu ɓay tul Zifri.

Ɔo tul nzoɔbri ká i ɔo ɔáy hɔrusuo; ²⁸ a nan ɔari ká nzoɔb tusiriri kɔ ri ɔa fe vbuka ɔo ɔisuy, a í kɔ ri ɔa fe ʒm, rɔɔ í kɔ ri ɔa fe ya na, ɔay haɔa ɔari ká nzoɔbri kɔ ri ɔa nzoɔb luye na, i vi ɔa nzoɔbri ká i ɔo gɔr hɔy. ²⁹ Be ndaw rɔɔ, nzoɔb mbɔw mini kara maa ɔay ndáka giri sùo-ε ká pol ɔgerewuru ya. ³⁰ Ba ɔe kɔ ze, ka ha rì zuo zɔɔ Zezu Kriɔi, a ha náa víri ɔa nzoɔb nun nzemri. ɔáy faa ɔe na, ɔgerewuru náake ɔay ká tul naari ha náa ɔori nzedem ká nun-ε, a tina naari saa ɔil koy feyaa a ha náa ɔori ɔoɔ ɔa taa ɔe. ³¹ Be ze, munu ká i ɔaa ɔo ɔil mbede ɔgerewuru mii: «Nzoɔb ká hii ɔay ndáka giri sùo-ε le, ka nda giri ɔay tul fe ká ɔgerembay ɔaa‡.»

2

Káa ɔay Pol ká Kɔɔɔte

¹ Yɔ-iri, zadka mì se luo-rì ɔay ka-káa tusue ɔay ɔgerewuru ká ɔo zad muni ha rì na, mì ɔaa ɔay ɔáy nzaa ráa ɔay, mase ɔáy nun fe kóko ɔi ya, ² ɔay ɔi le, mì mbi nzaa-i ká ɔi pola hɔy ɔáy ɔol ɔi ká sakra ɔaari, ɔay ɔáa ɔay se tul nzoɔb mbɔw hɔy ká ɔa Zezu *Kriɔi, ɔe ká i ɔer ni ɔo tul puu say huɔ. ³ ɔi na, zadka mì se luo-rì na, hɔrusuo-i tiya ɔek ɔek, hɔe ɔáa mì mí to gbala gbala. ⁴ Fe ká mì fere nzoɔbri ɔáy ɔay ká mì ka-káake na, mì ɔaa ɔáy faa gosi ɔayri ɔáy nun nzem ɔay kúoke nzoɔbri ya, roo le, ɔa hɔrusuo Tem ɔgerewuru ze ɔaa ha ɔayke mɔba law-rì. ⁵ Be ndaw rɔɔ, mbika law ɔaari na, a ɔoko tul nun nzem nzoɔb hɔy ya, roo le, a ɔoko tul hɔrusuo ɔgerewuru.

Nun nzem taa ɔgerewuru

⁶ A ɔuru na hɔy kara, ɔuru ka-káa ɔay nun nzem na ha nzoɔbri ká i ɔgɔɔ ká ɔil mbika law. Roo le, ɔa nun nzem ká

‡ 1:31 1.31 Zeremi 9.23.

tusiri key ya ndaw, nun nzem nzoɓ hurusuori ká i re mbay ká tusiri key, ká í ɗo séke ɓa zadɗ ɓíɛ ya ndaw pi. ⁷ Nun nzem ká ɓuru ka-káake na, ɓa nun nzem Ŋgerewuru ká ɗo zadɗ muni kpuru tji timbedɗe key ɓáy. ɓa nun nzem ká Ŋgerewuru mbi nzi-ɛ ká ɗi pola ndaw rɔɔ tusiri ɗo ɓáy na, ɓay haɗa ni ka ɗo ɓa fe riŋ ɗika naari. ⁸ Nun nzemke ku na, mbay ká tusiri key ká'a kóko sawke ko na, tiya, ɓay ji ɛ, ɓa fe ká i ko sawke ko zu ɛ, i ti ɓér Ŋgerembay Nzoɓ Riŋ ɗika Luye na ɗo tul puu say huɗ ya. ⁹ ɛɛ, feke ɗo munu ká i ɗaa ɓayke ɗo ɓil mbede Ŋgerewuru mii:

Fe ká nun nzoɓ ko ya ndaw,
fe ká suku nzoɓ laa ya ndaw,
fe ká nzoɓ ker ɓayke ndij mini kara ya ndaw na,
feke na ku ze Ŋgerewuru leke ɗo ɓay tul nzoɓri ká i hii
ni.*

¹⁰ A ɛ, ɓa naari ze Ŋgerewuru ha nun naari taŋ ká ɗi ɓáy faa Tem ɓe, ɓay ji ɛ, Tem na ar saw feri vbaɗ vbaɗ riw bele, ze kér ɓay Ŋgerewuru ká ɗo zadɗ muni na hoy kara, ka ko sawke ndaw. ¹¹ A ku na waa, nzoɓ ve ndaw rɔɔ a kóko kér ɓay nzoɓ na ɛ? Nzoɓ mbijw ti kóko ya; ɓa tem ká ɗo ɓil law nzoɓke na ki hoy ze a kóko. ɗo faa mbijw munu ndaw, kér ɓay Ŋgerewuru na nzoɓ mbijw mini kara maa kóko sawke ya; ɓa Tem Ŋgerewuru ki huɔ-ɛ hoy ze ko. ¹² Naari na, Tem ká náa ɗókeri na ɓa tem nzoɓ tukɛɛri key ya, roo ɛ, ɓa Tem ká uru saa luo Ŋgerewuru, ɓay haɗa ɓo náa kókeri saw feri riw bele ká Ŋgerewuru ha naari ɓáy law kere ɓe. ¹³ ɓe ze, zadka ɓuru ɓaa ɓay fe niri key ha nzoɓri na, ɓuru ɓaa ɓáy nun nzem nzoɓ ya, roo ɛ, ɓuru ɓaa ɓáy faa feri ká Tem Ŋgerewuru fere ɓuru. ɓe mini ze, ɓuru tina saw fe tusuɛ taa Tem Ŋgerewuru ha nzoɓri ká i ɗo ɓáy Temke na.

* 2:9 2.9 Ezay 64.3; Zeremi 3.16.

¹⁴ Nzob ká dō báy Tem ηγερωυru ya na, ka maa bay yaana tusue bay ká uru ká luo Temke na ya. Fekeri ku na, nzobke kō ba fe kōko hōy ká nun-ε, a maa bay kóko sawke ya, bay ii ε, nzob ká dō báy Tem ηγερωυru ndaw rōō, maa bay kóko sawke báy. ¹⁵ Nzob ká dō báy Tem ηγερωυru na, ka maa bay békle saw feri riw bele, ε, nzob maa bay bál ni ya. ¹⁶ I dāa dō bil mbede ηγερωυru mii:

«Nzob ve ze kō kér bay ηγερεmbay ε?

Nzob ve ndaw rōō maa bay haṅa ni nzaa boko ε†?»

Roo ε, naari na, Tem ηγερωυru ha náa kóri kér bay Krisi.

3

Nzob ped ηγερωυru

¹ Yu-iri, tusueke ε, mī maa bay bāa bay zih rī munu ká nzobri ká Tem ηγερωυru nda faa pol-ri na ya, roo ε, mī baa bay zih rī munu ba nzobri ká i sū báy tul-ri, a í ba led tuperi báy faa dāa law bo tul *Krisi. ² Sawke mini ze, fe ká mī fere rī na dō faa mbijw munu ba wān ká i ha ledri aw, bo dō munu ba ηgaw ya, bay ii ε, hūrusuo-rī maa bay réke ηgaw ya báy. Ze timbede key kara ì maa ya báy, ³ bay ii ε, baari na ì dō munu ba nzobri ká i sū báy tul-ri. ì kō, zadka dāa sere báy rōōf kī dō sakra baari na wā, ì kiε sūo-rī ba nzobri ká i sū báy tul-ri na ya zu ε? A ku wā, simsed baari na dō munu ba simsed nzob kelēri na ya ε? ⁴ Zadka nzob baa mii: «Bi mī ba taa Pol» mase «Bi mī ba taa Apolos» na wā, ì dāa fe munu ká fe dāa nzob kelēri na ndaw ya ε woo?

⁵ Wā, Apolos ba ve ε? Mase Pol ba ve ε? Buru na buru ba nzob ped ηγερωυru kī hōy ká dāa ha rī dāake law-rī bo tul Zezu. Ká sakra buru key na, nzob ha ha

† 2:16 2.16 Ezay 40.13.

Ƽ, ka ɔaa peɔ ká ŋɛɛmbay ɔaa zuo nduo-ε bay haɲa ni ka ɔaa na. ⁶ Buru na buru ɔo munu ba nzoɔ payri. Ze bi na, mi ru fe zuo siri; Apolos laa Ƽ, ba nzoɔ ɔaa mbii zuo ɔi, roo Ƽ, ŋɛɛwuru ze ɔaa feke na ha ni tji suku. ⁷ Be mini ze, nzoɔ ká ru fe, bay nzoɔ ká ɔaa mbii zuo ɔi na ɔaa fe ya, roo Ƽ, ba ŋɛɛwuru ki huo-ε ze, ba nzoɔ ɔaa feke na ha ni tji a ŋoŋ. ⁸ Nzoɔ ká ru fe bay nzoɔ ká ɔaa mbii zuo tul fe ruka na, i maa ki mbijw hoy. Nzoɔ ha ha Ƽ, ŋɛɛwuru a haɲa ni fe tunduo be maa bay peɔ be ká'a ɔaa. ⁹ i ko, buru na buru ba baw peɔ ká bil peɔ ŋɛɛwuru, a baari laa Ƽ, i ɔo munu ba waa ŋɛɛwuru.

Baari na i ɔo munu ba hul ká ŋɛɛwuru mbuo. ¹⁰ Bay faa law kere ká ŋɛɛwuru ɔaa zinj mi na, mi ɔaaake peɔ munu ba nzoɔ mbuo hul ká ko gosike bay kere, a mi ɔaaake tigbaa hul na bay zaɔe. A timbeɔe key Ƽ, nzoɔ ki ro ura hul na ɔo tul-e. Roo Ƽ, nzoɔ ha ha kara, ka nze bay suo-ε bay tul gosi ura hul na ku ndaw ro! ¹¹ A bay ká se tul tigbaa hul na, nzoɔ mbijw mini kara ti ɔaa tigbaa hul ki nde tul-e taa pola na mbaa, bay ji Ƽ, ŋɛɛwuru ha Zezu Krisi ɔo ba tigbaa hulke na ɔoɔ ro. ¹² i ko, nzoɔ haneri mbuo hul ɔo tul tigbaa hulke na ku bay lari pie, mase lari siɛ, mase bay tisaw ká larike ŋoŋ bamba. A nzoɔ haneri laa Ƽ, i mbuo hul na bay puu, mase bay bum suy, mase suy. ¹³ Roo Ƽ, nam kúj sal bay na, kiri peɔ nzoɔ ha ha kara, a tina suo-ε ɔo zaɔ hie gbay gbay, bay ji Ƽ, sieke ku na ŋɛɛwuru a lie peɔke na bay huu. ¹⁴ Zaɔka nzoɔ mbuo hul ɔo tigbaa hul ká huu su tul-e ya na Ƽ, ŋɛɛwuru a haɲa fe tunduo ha nzoɔke na ku. ¹⁵ A zaɔka hulke ku na huu su tul-e laa Ƽ, nzoɔke ti zinj fe tunduo be na ya. Be na, a yaɲa suo-ε, roo Ƽ, a ɔoko faa mbijw munu ba nzoɔ ká tji saa bil huu soli.

¹⁶ Baari na i ko ta-taɲ mii, i ba *hul kani ŋɛɛwuru, ze Tem ŋɛɛwuru ɔo bil law-rì na waa, i ko munu ya Ƽ?

¹⁷ A ze ɔo, zaɔka nzoɔ ɔie hul kaɔike na le, ɔgerewuru a ɔie nzoɔke, ɔay ji le, hul kaɔike na ɔo ɔoɔ ɔa taa ɔe. ɔa ɔaari na ki ze i ɔa hul kaɔi ɔe.

¹⁸ Ndaɔ ɔay haɔa nzoɔ mbijw mini kara ka ɔla sɔo-ε ɔe ki sɔo-ε ya! Zaɔka nzoɔ mbijw ka sakra ɔaari ko sɔo-ε ɔa nzoɔ nun nzem ka tusiri key le, ka ɔaa sɔo-ε ka ɔa kɔko nzoɔ ndaw roo, a vi ɔa nzoɔ nun nzem taa tusueke na ɔay, ¹⁹ ɔay ji le, nun nzem nzoɔ tusiriri key na, ɔgerewuru ko ɔa kɔko ka nun-ε. I ko, i ɔaa ɔo ɔil mbede ɔgerewuru mii: «Nzoɔ nun nzemri ka tusiri key na, ɔgerewuru fere ɔaa law ɔari na ɔa ndaw taka ri*.»

²⁰ I ɔaa ɔo ɔil mbede na roɔbay mii: «ɔgerembay na ko ker ɔay nzoɔ nun nzemri na ko; ka ko ɔa fe ka gor hoy†.»

²¹ Be mini ze, ndaɔ ɔay haɔa nzoɔ mbijw mini kara, ka nda giri sɔo-ε ɔay tul nzoɔ hoy ya, ɔay ji le, feri riw bele na ɔa taa ɔaari. ²² Ze ɔa na ɔi Pol, mase Apolos, mase Piyer, mase tusiri key, mase kaw ɔay kumnun, mase huɔ, mase feri ka timbede key, mase feri ka' a vi vuku hoy kara, riw bele na ɔa taa ɔaari; ²³ a roo le, ɔaari na i ɔa taa Kriɔi, a Kriɔi na laa le, ɔa taa ɔgerewuru.

4

¹ Be mini ze, ndaɔ ɔay haɔa ri ko ɔuru Apolos ɔa nzoɔ ped Kriɔi. ɔuru na ɔgerewuru ɔaa tusue ɔay ɔe ka ɔo zaɔ muni na zuo nduo ɔuru, ɔay haɔa ɔuru fere ri. ² Fe ka ndaɔ ɔamba tasiri ɔay haɔa nzoɔ ped ɔgerewuru ka ɔaa na, ɔa ɔaa ped ɔay zaɔe nzedeɔem. ³ A ɔi na le, ze ɔa na ɔaari, mase nzoɔri ka tusiri key hoy ɔaa ɔay ɔo tul-i kara, mi ko ɔa fe mbijw ya. ɔi ki sɔo-i kara mi ɔaa ɔay ɔo tul-i ya ndaw. ⁴ Ka ɔil wara law-i na, mi ko fe mbijw ka ɔaa ɔay ɔo tul-i ya, ɔe nu ku hoy kie a ɔaa mii, ɔay ti

* 3:19 3.19 Zoɔ 5.13. † 3:20 3.20 Simri 94.11.

tul-i ya na munu ya. Nzoḅ ká'a dǵaa ḅay ḅo tul-i na, ḅa ḤǵEREmbay. ⁵ Be mini ze, pola ndaw rɔɔ, ḅay haṅa nam kún sal ḅay ka vi na, ì dǵaa ḅay mbijw ka ḅo tul nzoḅ ká tul peḉ ḅe ya. A roo le, ì giyaṅ ha ḤǵEREmbay ka vi ndaw rɔ! Be na, ferì ká mụu sùo-ri ká ḅil suṅ tilo na, a tína ri ḉo zad hie gbay gbay, rɔɔ kér ḅay ká nzoḅri mụu ḉo ḅil law-ri na kara, a tína vbaḉ vbaḉ ḉo zad hie ndaw pi. Be ndaw rɔɔ, nzoḅ ha ha kara ḤǵEREWuru a písi ni ḅay tul fe dǵaa ḅe na ḅáy.

Siika sùo nzoḅri ká Kōrǵte

⁶ Yu-iri, mì mbi fe líe k̄iri mí ḅǵaake ḅay se tul búru Apolos ḅay haṅa rì kóke mǵara sim ḅay ḅáa nzoḅri na ta-taṅ: «ì ha fe dǵaa ḅaari ka maa ḅáy zad ḅay ká i vbie ḉo mbede na ḅo, i ha ni ka kál zadε ya.» Be ze, nzoḅ mbijw mini ká sakra ḅaari ka nda giri sùo-ε, a ḉóke fal ṅgaṅ nzoḅ a s̄irike nzoḅ haṅ ya. ⁷ A ḅo na waa, a ve ndaw rɔɔ ha mù kɔ sùo-ɔ ḅa nzoḅ ká ḅamba mba nzoḅ haṅri le woo? Ferì ká mù ḉóke na waa, ḅa ḤǵEREWuru ze ha mù riw bele ku ya le? Zadka ḉo munu na waa, dǵaa mina ndaw rɔɔ, mù nda giri sùo-ɔ ḅay tul fe ká mù ḉóke na, rii fe ká ḅa fe ini ká uru saa luo ḤǵEREWuru ya le?

⁸ Baari na kara ì ḅaa mii, ferì ká ì se síeke ká luo ḤǵEREWuru na, ì ziṅ maa rì siḅ siḅ ro! Baari na, ì ḉi sùo-ri ḅa nzoḅ feziṅari ká ḅil Bay ḤǵEREWuru na ro! Baari na, ì kɔ sùo-ri ḅa mbayri ro! A ḅuru mǵa ḅuru ti ḅil-e mbǵa ro ya lo! Bi na le, mì re sùo-i ḅay haṅa rì ḅa mbayri na k̄i ḅay haṅa ḅuru hɔy kara, ḅuru re mbay na ka ziṅ rì ndaw! ⁹ A roo le, ḅi na, mì kɔ le, rii fe ká ḤǵEREWuru dǵaa ḅuru *nzoḅ ndáy nzaapeḉri na ḉo órɔ fal. Buru na ḅuru ḉo munu ḅa nzoḅri ká i dǵaa ḅay huḉ ḅo tul-ri ká nun ruɔ nzoḅri; ḅuru ḉo ḅa fe kóm nzoḅri riw bele: ledḉ nzaapeḉri ká nulue ndaw, rɔɔ ḅáy nzoḅri ká tusiri

key kara ndaw pi. ¹⁰ Buru na i kɔ buru ba mbúo bay tul *Krisi, roo le, baari na i kɔ sùo-rì ba nzoɓ nun nzemri ká bil Krisi. Buru na i kɔ buru ba nzoɓri ká hurusuo buru tiya dɛk dɛk, a baari laa le, i kɔ sùo-rì ba nzoɓ hurusuori. Buru na i ìm buru, a baari máa, i daa mbay bo tul-rì! ¹¹ Ze kpuru tji timbɛdɛ key hoy kara, buru kɔ seke fe kɔn ndaw, kɔn mbii ndaw, rɔɔ gari kara puo buru ndaw pi. I ndaka buru ndaw, a búru reke ba puolu puolu ndaw pi. ¹² Buru na buru daa ped búru taa ká di pɔɔɔ pɔɔɔ ndaw rɔɔ, búru zɛnke fe ká bay hólke sùo buru báy. Zadka nzoɓri rad buru le, buru sam fe ze zuɔ tul-ri; zadka i daa nun buru tuɔ síe le, buru syu law buru ká di. ¹³ Zadka i raa buru le, buru yijra báy bay huoke ze ha ri. Kpuru tji timbɛdɛ key na kara, i kɔ buru do munu ba tumjiri kiɗa ndaw, a í kɔ buru ba míri hoy ndaw pi.

Pol ker bay se tul nzoɓ mbika lawri ká Kɔŋɛte

¹⁴ Mì daa mbede key na ha rì bay dáake sahoɔ bo nun-rì ya, roo le, bay bókoke baari ká i do munu ba vu-iri ká mì kɔ rì ba nzoɓ nun-i. ¹⁵ Ì kɔ, ze nzoɓri ká i fere rì fe se tul *Krisi na, i ruɔ na bamba tasiri hoy kara, baa baari na mbijw hoy. Tusuke le, ba bi ze mì ba baa baari báy faa kaa Bay Kere ká mì kaa ha rì dáake law-rì bo tul Krisi. ¹⁶ Munu zu le, mì kod rì bay haɲa rì mbóro fe dáa bi. ¹⁷ Saɲke mini ze, mì píeke vu-i Timote ká mì kɔ ni ba nzoɓ nun-i, ká fe dáa be do báy zadɛ ká bil ped ŋgerembay na. Be na, a vaa túma law-rì ká tul simsed bi ká bil Krisi, munu ká mì fere nzoɓ mbika lawri báy zadri riw bele.

¹⁸ Nzoɓ hanɛri ká sakra baari ku na, i sùo-rì í ker í baa mii, mì ti séke luo-rì bay vaa kókɔ rì mbaa. ¹⁹ Roo le, zadka law ŋgerewuru hii le, ndji hoy le, mì séke luo-rì vaw. Be ndaw rɔɔ, mì kókɔ bari nzoɓ siika sùori na ku báy. Mì kókɔ ri báy faa bay báa bari na ku hoy ya, roo le,

ḡáy faa fe ḡáa ḡari ká' a kíε h̄urusuo ḡǵεḡw̄uru ká i ḡḡke na nd̄aw r̄o! ²⁰ ì k̄o, nzobri ká ḡǵεḡw̄uru re mbay ká tul-ri na, ḡa nzobri ká simseḡ ḡari kíε h̄urusuo ḡǵεḡw̄uru ḡo, ḡa nzobri ká i ḡaa ḡa ḡay ḡoy ya. ²¹ A w̄aa, fe ḡi ze law-rì mgba ḡi lé? ì hii ḡay haḡa mì se luo-rì ḡáy ndoy, mase law ini ḡáy law huoke lé?

5

ḡáa nun pie ká ḡo sakra nzob mbika lawri

¹ Mì te suk-i lé, mì laa ḡayri ká nzobri ḡaa yaa yaa se tul-rì mii, fe ḡáa sahoḡ ḡo sakra ḡaarì. Mì laa mii, nzob mbijw ká sakra ḡaarì ku naa zih máy bi-ε a ḡo ḡi ḡíki. ḡa fe ḡáa ká nzobri ká i tuu ḡǵεḡw̄uru ya ḡoy kara, i maa ḡay ḡáa ya! ² Be nu ku ḡoy kara, ì nda giri s̄uo-rì ká ḡi kéle! ḡa fe ká ì ḡáa síe ká ḡi, a í naa nzob fe ḡáa sahoḡ ká munu ku na ká sakra ḡaarì ḡa fal. W̄aa, ì k̄o munu ya w̄im lé woo? ³⁻⁴ A ḡi lé, ze mì ḡo sakra ḡaarì ya ḡoy kara, ḡáy faa Tem Law Pie na, mì ḡaa ḡay ḡo tul nzobke na ḡḡḡ ro ḡáy rih ḡǵεḡmbay Zezu, r̄i fe ká mì ḡo zih r̄i mbijw ḡoy. ì mb̄u k̄i ḡáy rih ḡǵεḡmbay naari ḡa h̄urusuo-ε ka ḡo zih r̄i. ḡi ḡoy kara mì z̄úo zih r̄i ḡáy faa Tem Law Pie, ⁵ a ḡo, í naa nzobke ku na ká sakra nzob mbika lawri, a í p̄oḡ ni ḡo nduo *Satan ḡay haḡa fe k̄on naysuo ká ḡo s̄uo-ε na ka ḡíε, a ḡa tem s̄uo-ε ka zih pam ḡáy nam ká ḡǵεḡmbay a ȳi a vi. ⁶ A ku w̄aa, fe ndáka giri s̄uo ḡa ḡi ḡáy lé woo? ì k̄o, sim ḡay ḡáa nzobri ká mii: «Fe hew fe ká nd̄ij munu ḡoy i zukrike s̄um fe lé, ḡaa ḡa s̄um na hew riw bele a ḡo hoḡoro» na w̄aa, ì k̄o munu ya lé woo? ⁷ Munu zu lé, ì naa fe hew fe ká ḡa nzob fe ḡáa yaa na ká sakra ḡaarì ḡa fal, ḡay haḡa ḡo ì vi ḡa nzobri ká ì *taḡ kaḡ kaḡ. Be nd̄aw r̄oḡ, ì ḡoko ḡa s̄um fe fie ká fe hew fe ti ḡi mb̄aa na ḡáy. Ká ḡa tusuε lé, ì taḡ kaḡ kaḡ k̄i ro, ḡay ḡi lé, *Krisi na i i

ni ɓa vuy *fe poy ká tina naari saa ɓil koy feyaa. ⁸ Be mini ze, náa ɗáari suoriya t̄jí saa ɓil koy feyaa na* ɓáy ngaw ká fe hew fe ká ɓa ɗáa law, ɓáy law mgbɔɔɔ ti ɗi ya na. Roo ɓe, náa ɗáari suoriya ɓáy law ká taŋ kaɗ kaɗ ɓáy tusue ɓay.

⁹ Ká ɓil mbede ká mi ɗaa ha rì pola na, mi ɓaa ha rì mii, ì mgba ɓăw ka zĩŋ nzoɓ ɗáa nun pieri ya. ¹⁰ Roo ɓe, mi hii ɓay ɓáa ɓay se tul nzoɓri riw bele ká i ɓa nzoɓ ɗáa nun pieri, mase nzoɓ riibari, mase nzoɓ kókɔ nun feri, mase nzoɓ púo wururi ká tusiri key ya. Munu zu ɓe, ká ɓay yám ri na, ndaɗ ɓay haŋa rì káw tusiri key mbăa. ¹¹ Tusueke ɓe, mi hii ɓay ɓáa ha rì mii: nzoɓ ká ɗi sùo-ε ɓa nzoɓ mbika law, rɔɔ a ɓa nzoɓ ɗáa nun pie ndaw, mase nzoɓ kókɔ nun fe ndaw, mase nzoɓ púo wururi ndaw, mase nzoɓ t̄firi nzoɓri ndaw, mase nzoɓ buo him ndaw, mase koŋ riifã na, ì mgba ɓăw ka zĩŋ ni ya. Nzoɓ ká munu ku na, fe sũm hoŋ kara ì sán sũŋake zĩŋ ni. ¹² ɗáa ɓay ɓo tul nzoɓri ká i kɔ Zezu ya na waa, ɓa ped ɓi ɓe woo? Ũ-uu, ɓa ped ɓi ya. Waa, ɓa ped ɓaari nzoɓ mbika lawri ká ɓay ɗáa ɓay ɓo tul nzoɓ taa ɓaari ká i mbu tul k̄i na ya ɓe woo? ¹³ ɓaari na k̄i ze, ì naa nzoɓ law mgbɔɔɔ na ká sakra ɓaari ɓa fal munu ká mbede ŋgerewuru ɓaa na. A ɓari nzoɓri ká i kɔ Zezu ya na, ɓa ŋgerewuru ze a ɗáa ɓay ɓo tul-ri.

6

Faa léke ɓay nzoɓ mbika lawri

¹ Zaɗka nzoɓ mbijw ká sakra ɓaari ɗo ɓáy ɓay zĩŋ yu-ε na waa, ɗaa minã ndaw rɔɔ ì pɔŋ ɗáa ɓayke ká pol nzoɓ

* ^{5:8} 5.8 Nam suoriya t̄jí saa ɓil koy na ɓa nam suoriya ká Zibri ɗaa ɓaŋguo ɓay kérke ɓay se tul t̄jí ɓari saa ɓil koy ká tusiri Ezibte. ì k̄i mbede T̄jí keɓe 12.23-27.

Ŋɔ̄ɛwɔ̄ruri, a í séke ni pol nzōb kún sal ɔ̄ayri ká i kō Ŋɔ̄ɛwɔ̄ru ya hōy ha ri ɔ̄aa ɔ̄ayke na lɛ woo? ² Ì kō ku na waa, nzōb Ŋɔ̄ɛwɔ̄ruri ti kún sal ɔ̄ay ɔ̄o tul nzōbri ká tusiri key ya lɛ woo? A zaɔ̄ka ì kún sal ɔ̄ay ɔ̄o tul nzōb tusiriri na waa, ɔ̄aa mina ndaw rɔ̄ɔ ì maa ɔ̄ay kún sal ɔ̄ay ká tul vu feri ká ndi-ndji mini ya lɛ? ³ Ì kō ku na waa, náa kúnri sal ɔ̄ay ɔ̄o tul leɔ̄ nzaapeɔ̄ri ká nulue ndaw ya lɛ woo? A munu ku waa, ɔ̄aa mina ndaw rɔ̄ɔ náa maari ɔ̄ay kún sal ɔ̄ay ɔ̄o tul fe niri key ya lɛ? ⁴ Zaɔ̄ka ì ɔ̄o ɔ̄áy ɔ̄ayri ká munu ziŋ k̄i na waa, ɔ̄aa mina ndaw rɔ̄ɔ ì se ɔ̄áy ɔ̄ay ɔ̄aari na ká pol nzōb keɔ̄eri ká nzōb mbika lawri ká i mbu tul k̄i kō ri ɔ̄a fe ya na, ha ri kuŋ sal ɔ̄ay ɔ̄aari na lɛ? ⁵ Mì ɔ̄aa munu ɔ̄ay haŋa sahoŋ ka sɛ ri. Waa, ká sakra ɔ̄aari ku na, nzōb mbijw mini ká ɔ̄a nzōb nun nɛm ká maa ɔ̄ay léke ɔ̄ay ɔ̄aari key na tiya k̄i w̄m lɛ? ⁶ Waa, ɔ̄a fe kere k̄i ɔ̄ay haŋa nzōb mbi tul yu-ɛ, rɔ̄ɔ a séke ni zaɔ̄ fōŋ ɔ̄ay ká pol nzōbri ká i kō Ŋɔ̄ɛwɔ̄ru ya na ha ri ɔ̄aa ɔ̄ay ɔ̄o tul-e lɛ woo?

⁷ Ba tusue k̄i, ɔ̄ay ká ɔ̄o sakra ɔ̄aari ká ɔ̄aa ha ri séke kpuru se zaɔ̄ fōŋ ɔ̄ay na, kiɛ leɔ̄i ɔ̄aari ro. ɔ̄ay ji ndaw rɔ̄ɔ, ì iki law-rì ká tul fe kaaya ká i ɔ̄aa ziŋ rì na ya lɛ? Waa, ɔ̄ay ji ndaw rɔ̄ɔ ì iki law-rì ká tul nzōb fe ɔ̄aa rɔ̄ɔ rɔ̄ɔri na ya lɛ? ⁸ Ba ɔ̄aari k̄i hōy ro ze, ì ȳi í ɔ̄a nzōb fe ɔ̄aa kaayari, í ɔ̄a nzōb fe ɔ̄aa rɔ̄ɔ rɔ̄ɔri na, a í ɔ̄aa fekeri ku na ziŋ yu ɔ̄aari! ⁹ Ì kō, nzōb fe ɔ̄aa munuri ku na, ɔ̄a nzōbri ká Ŋɔ̄ɛwɔ̄ru re mbay ká tul-ri ya. Waa, ì kō munu ya lɛ woo? Ì úla sùo-rì ya! Nzōb ɔ̄aa nun pieri ndaw, nzōb púo wɔ̄ruri ndaw, nzōb nzaa máy k̄iri ndaw, nzōb fére sùo ɔ̄a máyri ndaw, warari ká i fére í naa ziŋ k̄i ndaw, ¹⁰ nzōb riibari ndaw, nzōb kókō nun feri ndaw, nzōb buo himri ndaw, nzōb tíri nzōbri ndaw, rɔ̄ɔ ɔ̄áy nzōb yaŋa fe ɔ̄áy hurusuori ndaw na, ɔ̄a nzōbri ká Ŋɔ̄ɛwɔ̄ru re mbay ká

tul-ri ya. ¹¹ Nzoɓ haŋeri ká sakra ɓaari hɔy kara, pola na i ɗo munu ndaw. Roo ɛ, timbeɗe key na ɲgerewuru waa feyaa ɓaari kaɗ kaɗ, a náa rì ɗo bod ɓa taa ɓe, a naa ɓay ká tul-rì ɓáy faa riŋ ɲgerembay Zezu *Krisi, ɓáy faa Tem ɲgerewuru naari na ndaw.

Sùo nzoɓ ɓa hul káw Tem ɲgerewuru

¹² Nzoɓ haŋeri ká sakra ɓaari ɓaa mii: «Feri riw bele na faake ɗo hɔy ɓay haŋa mì ɗaa.» ɓa tusuɛ kɪ, roo ɛ, ferri riw bele na ɓa fe sókɔ nzoɓ ya. ɓi hɔy kara, mì maa ɓay ɓáa mii: «Feri riw bele na faake ɗo hɔy ɓay haŋa mì ɗaa.» ɓa tusuɛ kɪ, roo ɛ, mì ti ɗáa sùo-i ɓa koy ɓay tul fe mbɔw ya. ¹³ I ɓaa ndaw mii: «Fe sum ɗo ɓay tul ɓil, ze ɓil kara ɗo ɓay tul fe sum.» ɓa tusuɛ kɪ, roo ɛ, ɲgerewuru a ɓíe ri siɗi bele. Sùo nzoɓ na, ɲgerewuru ɗaa ɓay tul nun pie ya. Sùo nzoɓ na ɗo ɓa taa ɲgerembay, a ɲgerembay laa ɛ, ɗo ɓay tul sùo nzoɓ. ¹⁴ Munu ká ɲgerewuru tina ɲgerembay saa luɔ huɗ ha ni kaw ɓáy kumnun na, a tina naari kara ndaw saa luɔ huɗ ha náa káwri ɓáy kumnun ɓáy faa hɔrusuo-ɛ.

¹⁵ Ì kɔ ndaw, sùo-rì na ɗo ɓa nzaa wáw sùo *Krisi. A munu ku waa, mì mbika nzaa wáw sùo Krisi na ɓay waa zúoke zɪŋ máy ɗáa nun pie na ɛ woo? Ú-uu, munu ya mgbaŋ! ¹⁶ Mase, nzoɓ ká zuɔ zɪŋ máy ɗáa nun pie na, ɓáy kɪ í vi ɓa nzoɓ ká mbɔw hɔy na waa, ì kɔ munu ya ɛ? I ɗaa ɗo ɓil mbeɗe ɲgerewuru ndaw mii: «Bari ká siɗi bele reɓ na, i ví ɓa nzoɓ ká mbɔw.»* ¹⁷ Munu zu ɛ, nzoɓ ká zuɔ zɪŋ ɲgerembay na, tem ɓari zuɔ kɪ mbɔw hɔy.

¹⁸ Fe ká ɓa nun pie na ì ɗúu ɗi ɗi. Fe ɗáa yaa haŋri riw bele ká nzoɓ ɗaa na, ɗo sùo-ɛ keɛ key hɔy. Roo ɛ, nzoɓ ká pɔŋ sùo-ɛ a ɓa nzoɓ ɗáa nun pie na, ka ɗaa feyaa a ɓíe ke naysuo-ɛ ɓe kɪ sùo-ɛ. ¹⁹ Sùo-rì na ɓa

* 6:16 6.16 Tiika saŋ fe 2.24.

hul káw Tem Law Pie. Temke ku na ɲɛɛwuru ha ni dfaa puo ká bil law-rì. Waa, ì kō munu ya lɛ? Baarì na ì dfo ba taa ɲɛɛwuru bo, ì dfo báy tul gaɲ sùo-rì ya, ²⁰ bay ji lɛ, ɲɛɛwuru puo bawda mbɔl ká ba hiɛ zikiki ká tul-rì. Munu zu lɛ, ì mbi sùo-rì í dfaake riɲ dika bo tul ɲɛɛwuru.

7

Yijira bay Pol ká se tul vbiw yaɲa ki

¹ Timbede key na, mì báa bay se tul vbiw baarì ká ì dfaake mbede ha mì na. Nzoɓ haɲeri baa mii, dfo ndaɗ bamba bay yaɲa ki ya. ² Zaɗɛ ki zu, roo lɛ, bay haɲa nun pie ka yaa zaɗ ya lɛ, ndaɗ bay haɲa wara nzoɓ haɲa haɲa lɛ, ka dfo báy máy be, ze máy nzoɓ hoy kara ka dfo báy wara ká dfo bay tul-e ndaw. ³ Wara nzoɓ na, ndaɗ bay haɲa ni ka pɔɲ sùo-ɛ ha máy be, ze máy nzoɓ hoy kara, ndaɗ bay haɲa ni ka pɔɲ sùo-ɛ ha wara munu na ndaw pi. ⁴ Máy nzoɓ na ti dfaa fe ká law-ɛ hii báy tul gaɲ sùo-ɛ ya: sùo máy nzoɓ na dfo bay tul wara, ze wara nzoɓ hoy kara ti dfaa fe ká law-ɛ hii báy tul gaɲ sùo-ɛ ya ndaw pi. Sùo wara nzoɓ na dfo ba taa máy be. ⁵ Ì bédɛ ki sùo-rì ya. Zaɗka ì hii bay dfaa munu bay sanke sùo-rì bay dfaake nzaa bay kere lɛ, ì ha law-rì ka maa ki ká di pola ndaw ro! Falɛ roo lɛ, ì yi, í naa ziɲ ki na báy, bo munu ya lɛ, kɔn naaɲa ziɲ ki ká dfaa rì ká ì mba sùo-rì ká di ya na, a dfaa ha rì líeke bo bil ndaw *Satan. ⁶ Bay ni ká mì baa ha rì key na, ba nzaa-i ze mì mbi ha rì ya, roo lɛ, ba nzaa boko ze mì ha rì. ⁷ Tusueke lɛ, mì hii bay haɲa nzoɓri riw bele ì káw huɔ-ri munu ká bi key, roo lɛ, nzoɓ haɲa haɲa lɛ, dfo báy fe ini ká ɲɛɛwuru ha ni. Nzoɓ ni dfo báy fe ini dfaa fe key, a nzoɓ nu laa lɛ, dfo báy fe ini dfaa fe kew laa.

⁸ A bari ká máy bari tiya, báy máy pileri na, mì baa ha ri mii, kereke lɛ, ndaɗ bay haɲa ri kaw munu huɔ-ri

ɓaŋguɔ munu ká ɓi key ndaw. ⁹ Roo ɛ, zaɗka i maa ɓay mgbaka sùo-ri ya ɛ, i nzaa nzob í yaa. Ì kɔ, kereke ɛ, yaaŋa kị na ndaɗ mba haŋa mgbáy ka sɛ rì a kál tul-rì.

¹⁰ A ɓari nzob yaaŋa kịri na laa ɛ, m̀ mbi nzaa-i mini key ha ri. ʼBa ɓi huo-i hɔy ze m̀ mbi nzaa-i na ya, roo ɛ, uru saa luo ŋɛɛɛmbay: máy nzob na ɗo nun haŋa ni ka tị ká hul w̄ara ya. ¹¹ A ze ɓo, ka tị ká hul w̄ara na laa ɛ, ka yaa w̄ara kị ya, mase ka ỳi a zúɔ zịŋ waa ɓe na. A w̄ara nzob laa ɛ, ka ti nii máy ɓe ya ndaw.

¹² ʼBari ɓieri laa ɛ, ɓay ká m̀ ɓáa key na, ɓa ɓi ze m̀ ɓáa ɓo, ɓa ŋɛɛɛmbay ya. Zaɗka w̄ara nzob ɓa nzob mbika law, a ɗo ɓáy máy ká mbi law-ɛ ya, rɔɔ máy na hii ɓay káw zịŋ ni ɓaŋguɔ ɛ, w̄ara na ti nii ni ya. ¹³ Ze ɗo faa mbijw munu ndaw, zaɗka máy nzob ɓa nzob mbika law, a ɗo ɓáy w̄ara ká mbi law-ɛ ya, rɔɔ w̄ara na hii ɓay káw zịŋ ni ɓaŋguɔ ɛ, máy na ti ṕɔŋ waa ɓe na ya. ¹⁴ Tusueke ɛ, w̄ara nzob ká mbi law-ɛ ya na, taambɔl máy ɓe ká mbi law-ɛ na ze, ŋɛɛɛwuru ɗáake ni ɗo ɓod. A ze, máy nzob ká mbi law-ɛ ya hɔy kara, taambɔl waa ɓe ká mbi law-ɛ na ze, ŋɛɛɛwuru ɗáake ni ɗo ɓod. Ze vu ɓari hɔy kara, i ɗo ɓod ɓa taa ŋɛɛɛwuru, i ɗo munu ɓa vu nzobri ka i mbi law-ri ya na ya. ¹⁵ A ze ɓo, zaɗka nzob ɓa nzob mbika law ya, rɔɔ a hii ɓay ṕɔŋ máy ɓe mase waa ɓe ɛ, ṕɔŋ faa ha ni ka ɗaa munu. Haŋ ká munu ku na, nzob mbika law ká ɓa máy nzob, mase w̄ara nzob hɔy ɗaa munu kara, ɓay ti tul-e ya, ɓay jị ɛ, ŋɛɛɛwuru ɗí rì ɓay haŋa rì kaw ɗɛkɛkɛ zịŋ kị. ¹⁶ A ze, ɓo máy nzob ká mù ɓa nzob mbika law na, kɔ ya ɛ mù ɗáa ha waa ɓo suo kér ɓay ɓe ha ŋɛɛɛwuru yaa ni ɛ, mù kɔ-kɔ ɛ woo? Mase, ɓo w̄ara nzob ká mù ɓa nzob mbika law na waa, kɔ ya ɛ, mù ɗáa ha máy ɓo suo kér ɓay ɓe ha ŋɛɛɛwuru yaa ni ɛ, mù kɔ-kɔ ɛ woo?

Mu ɔo zaɔf ká ŋɛɛwuru ɔí mù ká ɔí na

¹⁷ Nɔaɔf ɔay haŋa nzoɔ ha ha hɔy kara, ka se sɔmsɛɔ munu ɔaŋɔɔ ɔáy hurusuo ká ŋɛɛmbay ha ni maa ɔáy zaɔf ká ŋɛɛwuru ɔíke ni na. ʼBe ze, ɔa *bol kusol ká mì ha nzoɔ mbika lawri ká zaɔfri riw bele. ¹⁸ Zaɔfka nzoɔ kuŋ ŋgori ɔɔɔ, rɔɔ ŋɛɛwuru ɔí ni le, ka ti bumra bol kol nuɔ ŋgori na ya. A zaɔfka nzoɔ kuŋ ŋgori ya, rɔɔ ŋɛɛwuru ɔí ni le, ka ti *kúŋ ŋgori na ya. ¹⁹ Kúŋ ŋgori, mase kúŋ ŋgori ya hɔy kara, ɔaa fe mbɔw ya. Fe ká nɔaɔf ɔamba le, ɔa híe bol kusol ŋɛɛwuru. ²⁰ Nɔaɔf ɔay haŋa nzoɔ ha ha le, ka káw zaɔf ká'a ɔo ɔí pola rɔɔ ŋɛɛwuru ɔí ni ɔáy na. ²¹ Zaɔfka ŋɛɛwuru ɔí mù na waa, mù ɔa koy le? Mu kér ɔay ka se ɔí ya, roo le, zaɔfka faa ɔo ɔí ɔay haŋa mù kaw ɔáy tul-a le, nda-nɔaɔf, mu ɔaa. ²² Mì ɔaa munu, ɔay ɔi le, koy ká ŋɛɛmbay ɔí ni na, ka kaw ɔáy tul-e ɔay ɔaa fe ká rii law ŋɛɛwuru. ʼDo faa mbɔw munu ndaw, nzoɔ ká kaw ɔáy tul-e ká ŋɛɛmbay ɔí ni na, ka vi ɔa koy taa *Krisi. ²³ ʼBaari na, ŋɛɛwuru puo mbɔl ká ŋɔŋ ɔamba tasiri ká tul-rì ha rì vi ɔa nzoɔ taa ɔe. Munu zu le, ì ti ɔaa koy táw feri ká ì ɔaa ká pola na mbaa. ²⁴ ʼYɔ-iri, nɔaɔf ɔay haŋa nzoɔ ha ha le, ka káw pol ŋɛɛwuru ɔáy zaɔf ká'a ɔo ɔí pola ndaw rɔɔ, ka ɔíke ni na.

Nzoɔbri ká i kaw taŋ yaŋa kɔ, ɔáy máy pileri

²⁵ ʼBay ká se tul leɔf kubanri ɔáy leɔf máy tikɔfri na, ɔa bol nzaa ŋɛɛmbay ze mì ha rì ya, roo le, fe ká mì ker kɔ hɔy ze mì ɔaa ha rì. A munu ká ŋɛɛwuru ɔaa law kere zɔŋ mì na, mì ɔa nzoɔ ká maa ɔay haŋa rì ɔaa law-rì ɔo tul-i.

²⁶ ʼBay kɔkɔ síe ká náa ɔori ɔil-e timbɛɔe key na, ɔo nɔaɔf ɔamba ɔay haŋa nzoɔ ka káw zaɔf ká'a ɔo ɔí na.

²⁷ ʼWaa, mù yaa máy ro le? Munu zu le, mu naa sùo-ɔ ká ɔí ya. Waa, mù mbi sùo-ɔ ɔay yaŋa máy ya ɔáy le? Munu

zu ɛ, mu nzaa faa yaaŋa máy na ya,²⁸ roo ɛ, zaɗka mù yaa máy na, mù ɗaa feyaa ya. Ze, leɗ máy tikɗi hoy yaa wara kara, ka ɗaa feyaa ya ndaw. A roo ɛ, ɓari nzoɓ yaaŋa kiri na, i kóko seke fe ká tusiri key. Ƴa fe ká mì hii ɓay haŋa ni ka tji tul-rì ya.

²⁹ Yu-iri, ì ko, fe ká mì hii ɓay ɓaa ha rì na ze ɗo key: nam tɔŋ deɓ hoy ro. Munu zu ɛ, tii sawke vuri key na, ndaɗ ɓay haŋa warari ká i ɗo ɓáy máy na, i ha kér ɓay ɓari ka ɗo tul máy ɓari na ɓaŋguɔ hoy ya ndaw,³⁰ a ɓari nzoɓri ká i re ɓáy mbii nun-ri mgboɓo mgboɓo na, ndaɗ ɓay haŋa ri re ɓa rew hoy ɓaŋguɔ ya ndaw, ɓari nzoɓri ká i kaw ɓáy siem na, ndaɗ ɓay haŋa ri ha kér ɓay ɓari ka ɗo tul káw ɓil suoriya hoy ɓaŋguɔ ya ndaw, a ɓari nzoɓri ká i ɓa nzoɓ híe feri na, i kér se tul feri ká i hie, a í ɗóke hoy ya ndaw,³¹ nzoɓri ká i dam fe kereri ká tusiri key na, i ha kér ɓay ɓari ka ɗo tul fekeri na ku hoy ɓaŋguɔ ya ndaw, ɓay ji ɛ, tusiri ká ɗo key na, a kál hɔn ɓáy fekeri.

³² Mì hii ɓay haŋa rì kaw ɓáy kér ɓay ya. Nzoɓ ká yaa máy ya na, peɗ ŋgerembay ze mgba law-ε, a mbi sùo-ε a nzaa faa ɓay ndáɗ ká nun-ε.³³ Roo ɛ, nzoɓ ká ɗo ɓáy máy na, mbi sùo-ε ɓo ɓil fe tusiri a nzaa faa ɓay ndáɗ ká nun máy ɓe,³⁴ ze law-ε waa siɗi. Do faa mbijw munu ndaw, máy fal kraŋ, mase leɗ máy tikɗi na mbi sùo-ε ɓo ɓil peɗ ŋgerembay. Ƴe na, ka nzaa faa a mbi sùo-ε ɓáy zaɗɛ ŋgiɗ bele ha ŋgerembay na. Máy ká ɗo ɓáy wara na ka mbi sùo-ε ɓo ɓil fe tusiri, a nzaa faa ndáɗ ka nun wara.³⁵ Bay ni ká mì ɓaa key na, mì ɓaa ɓa ndaɗi ɓaari ɓo, mì hula ɓa ndaw ze ha rì ya. Ze i yaa ki, mase i kaw buɔ hoy kara, mì hii ɓay haŋa ri se simseɗ ká ɓáy faake, a í mbi sùo-ri ɓáy zaɗɛ riw bele ha ŋgerembay.

³⁶ Náa ɓaari ɓay se tul leɗ kuban ɓáy leɗ máy tikɗi ká i mgba mbana zinj ki, roo í yìi í mbi nzaa-ri ɓay pɔŋ ki na. Zaɗka leɗ kuban ker mii, ɓeri ɗaa fe ɓáy zaɗɛ ya zinj

máy mbana beri, rōō kōn yaana ni daa ni ban̄guo ɛ, i yaa ki munu ká i ker na; be leɔ kubanke na, ka daa feya ya. ³⁷ Roo ɛ, zaɔka ba leɔ kubanke na ze, mbi nzi-ɛ ká bil law-ɛ bay káw taŋ máy, rōō nzoɔ suru ni ká di báy h̄urusuo bay haŋa ni ka yaa máy ya na ya ɛ, ka daa báy kere zu. ³⁸ Munu zu ɛ, leɔ kuban ká yaa máy mbana be na, ka daa nda-ndaɔ, a roo ɛ, nzoɔ ká kaw taŋ máy na, ka daa fe ndaɔ bamba tasiri.

³⁹ Máj ká yaa w̄ara ká w̄ara kaw báy kumnun báy na, ka káw ziŋ ni ban̄guo, a zaɔka w̄ara na hu ro ɛ, faa be do h̄oy bay haŋa ni ka yaa w̄ara ká law-ɛ hii. Roo ɛ, w̄arake ku na ndaɔ bay haŋa ni ka ba nzoɔ mbika law. ⁴⁰ Be nu ku h̄oy kara, zaɔka a kaw taŋ w̄ara ɛ, a káw báy suoriya mba káw báy w̄ara. Be ze ba k̄er bay bi, a mí ko ɛ, Tem ŋeɛw̄uru do ziŋ mi.

8

Náy ká i púoke fe ha w̄ururi

¹ Timbeɔ key na, náa kōkōri fal vbiw baari ká i vbi se tul náyri ká i púoke fe ha w̄ururi na. Ba tusuɛ ki, naari na, náa baari nzoɔ fe kōkōri riw bele munu ká i baa na. Roo ɛ, fe kōkōke ku na daa ha nzoɔ siike s̄o-ɛ, a law ini na ɛ, daa ha nzoɔ ŋḡojke ká bil mbika law be ba pola pola. ² Nzoɔ ká daa s̄o-ɛ ba nzoɔ fe kōkō na, fe ká do bay haŋa ni ka ko na, ka ko ya báy. ³ Roo ɛ, nzoɔ ká hii ŋeɛw̄uru na, ŋeɛw̄uru kara tuu nzoɔke ndaw.

⁴ Munu zu ɛ, náa kóri bayri ká se tul vbiw baari ká i vbi na. W̄aa, náyri ká i púoke fe ha w̄ururi na, maa bay suŋa ɛ? Náa kóri ta-taŋ ndaw, w̄uru na ba fe ya ká tusiri key, a ŋeɛw̄uru ɛ, mbiw h̄oy keklek. ⁵ Ba tusuɛ ki, feri ká nzoɔri di ba w̄uru ká i do tumbam, mase tusiri key na i do di ku. W̄ururi ndaw, mbayri ndaw na, i ŋgi bamba tasiri.

⁶ Be nu ku h̄oy kara, naari na, náa kóri ŋeɛw̄uru na

mbiw hɔy keklek, ɔe ká'a ɔa Bǎa nzoɔ ɔ́aa feri riw bele a náa ɔori ɔay tul-e. ɔo faa mbiw munu ndaw, ɔgerɛmbay na mbiw hɔy, ɔe ká'a ɔa ɔgerɛmbay Zezu *Krisi ká feri riw bele ɔo ɔáy faa ɔe, a náa káwri ɔáy kumnun ɔáy faa ɔe na.

⁷ Roo ɛ, nzoɔri riw bele ze tuu tusuɛ ɔay na ku ya. Nzoɔ hanɛri ká púo wuru ze tii ri pola na, ɔaa ha timbeɔɔe key kara, zaɔka i su náy ká i púoke fe na ɛ, ri fe ká ɔa taa wururi na ɔáy, a ha kér ɔay ɔari ká ɔgii ya na ɔaa ha law-ri yɔklo ri ha ri ɔ́aa ke ɔay ɔo tul-ri ɔáy faa fe sum na. ⁸ Ba fe sum ze a ɔ́aa ha nzoɔ soro ɔa lakun ɔgerɛwuru ya. Ze, zaɔka náa súri fe hɔy kara náa ti zihri fe ká ɔi ya ndaw, mase náa súri fe ya hɔy kara, náa ti zihri fe ká ɔi ya ndaw pi. ⁹ Roo ɛ, ɔaarì na, ì nɛ ɔáy sùo-rì ɔay haɔa káw ɔáy tul-rì ká se tul fe sum ɔáy fe nzokɔ na, ka ɔa ɔguɔ puu téke ɔal nzoɔri ká i ɔgɔɔ ká ɔil mbika law ɔari ya na ya. ¹⁰ Tusueke ɛ, zaɔka nzoɔ ká mbika law-ɛ ɔgɔɔ ya, ká kɔ mù ɔo ká mù ɔa nzoɔ fe kókɔ ká mù kaw ɔay suɔa fe ká ɔil hul wuru ɔari na waa, suru ni ɔay haɔa ni ka su náy ká i púoke fe na ndaw ya ɛ woo? ¹¹ Ze, ɔay tul fe kókɔ ɔo na, yu-ɔ ká Krisi hu ɔay tul-e na wɔruke faa ɔay tul-a. ¹² Zaɔka mù ɔaa feyaa munu zih yu-ɔ ká mbika law ɔe ɔgɔɔ ya na, ha kér ɔay ɔe yɔklo ni na ɛ, mù ɔaa feyaa mú túŋke Krisi ki sùo-ɛ. ¹³ Be mini ze, ɔay tul suɔa náy ɔi ze, a haɔa yu-i lǐeke ɔo ɔil feyaa ɛ, mi ti suɔa náy na mbǎa ɔay haɔa yu-i ka wɔruke faa ya.

9

Faa ká Pol káake káa Bay Kere

¹ Bi na, ì kɔ, mi ɔo ɔáy faa ká ɔay káw ɔáy tul-i. Bi na mi ɔa nzoɔ ndáy nzaapeɔ, a mí kɔ Zezu ɔgerɛmbay naari. Baarì na ì ɔa lere peɔ ɔi ká ɔil peɔ ɔgerɛmbay.

² Ze, nzoɔ hawri kɔ mi ɔa nzoɔ ndáy nzaapeɔ ya kara,

baari na ɔo nun haŋa ri ko mi ba nzoɔ ndáy nzaapeɔ ba tusuε ki. Tusuεke ε, baý faa zúo ziŋ ŋgerembay na, baari na ki ze i ba nzoɔri ká kιε mii, mi ba nzoɔ ndáy nzaapeɔ. ³ Bay ká mi baa bay yaanake tul-i se tul nzoɔri ká i ɔaa bay bo tul-i na ze ɔo key.

⁴ Baari na, i ko ndaw, buru na buru ɔo baý faa ká bay yaana fe sum baý fe nzoko ba fe tundo peɔ buru. ⁵ Buru ɔo baý faa ká bay ɔoko baý máy ká ba nzoɔ mbika law na ha ni su buru munu ká Piyer baý nzoɔ ndáy nzaapeɔ haŋri, roɔ yu ŋgerembayri ndaw i ɔaa na ya ε? ⁶ Mase ba búru Barnabas huo buru hoy ze buru ɔaa peɔ bay ziŋ fe ká ɔi bay hólke sùo buru ε? ⁷ Waa, i laa ba mbiw mii, nzoɔ rúu yum hol sùo-ε sùo-ε ndaw ε? Mase, nzoɔ ve ndaw roɔ paa waa ε, ka ti suna fe ká bil wáake na ya ε? Mase, nzoɔ kóro fe hol ha roɔ, ti nzoko wanke ya ε woo?

⁸ I ker i baa mii, bay ká mi baa key na, ba mbii bay baá nzoɔri hoy ya, roo ε, *bol kusol *Moyze hoy kara baa bayke faa mbiw munu ndaw. ⁹ Mbede bol kusolke na baa mii: «Nday ká ɔo toɔ naŋ bay haŋa paε ka ti na, mu siŋ nzi-ε ya*.» Bay key na waa, ŋgerewuru baa se tul ndayri ki huo-ri hoy ε woo? ¹⁰ Waa, ka baa bay ni key na bay tul naari ki ndaw ya ε? Tusuεke ε, i ɔaa bay key na ɔo bil mbede bay tul naari na ki. Nzoɔ ká pa-pay na, a ɔaa law-ε nzokɔo te tul ziŋ fe payke, a nzoɔ ká nda naŋ na, ka ker nzokɔo se tul ziŋ paε na. ¹¹ Munu ká buru ru miji kere ká ba Bay ŋgerewuru ɔo bil law-rì na, zaɔka buru ziŋ fe hanε ndi ká nduo-rì bay hólke sùo buru ká tusiri key na waa, ba fe ká ndaya zu ε woo? ¹² Zaɔka nzoɔ haŋri ɔo baý faa ká bay ziŋ fe hól sùo-ri ká luo-rì na waa, buru na buru ɔo baý faa mba tul nzoɔkeri na ku ya ε woo? Roo

* 9:9 9.9 Kijja bol kusol ba siɔike 25.4.

le, ḡuru na, fe ká i ḡa ḡuru ba fe tundo na, ḡuru ya saa nduo-ri ya; ḡuru iki law ḡuru ká ḡi ḡay ḡáa puu ḡo faa káa ḡay Kere ká se tul *Krisi na ya. ¹³ Ì kō ta-taḡ ndaw, nzobri ká i ḡaa ped ká ḡil *hul kaḡi ḡḡEḡWuru na, i ziḡ fe tundo ḡari ká ḡi í sḡ, a ḡari nzob fe poyri ká i ḡaa ped í puo fe ká *tutakra fe poy laa le, i ziḡ fe tundo ḡari ká ḡi í sḡ ndaw. ¹⁴ Ḍo faa mbḡw munu ndaw, ḡḡEḡmbay na mbi nzi-ε ḡay ḡaḡa nzob káa ḡay Kereri na, i ziḡ fe í hólke sùo-ri ḡay tul ped káa ḡay Kere ká i ḡaa na.

¹⁵ Roo le, ḡi na, ḡáy faa ká mì ḡōke na, mì yāake fe mbḡw ya ndaw, a mí ḡaa mbede key na, ḡay yāaḡake fe ya ndaw pi. ḡaḡa mì ya fe saa nduo-ri na, ḡo ndaḡ ḡamba ḡay ḡaḡa mì hu! Ndáka giri ká ḡay yāaḡa fe saa nduo-ri ya na, nzob mbḡw mini kara ti náa ya. ¹⁶ Bi na, kaa ḡay Kere ká mì kaa ná, mì nda giri sùo-i ká ḡi ya, ḡay ḡi le, káa ḡay Kereke ku na, ba ped ká ḡo tul-i ḡay ḡaḡa mì ḡaa. Ze zaḡka mì ḡaa munu ya le, ḡíε ka ba taa ḡi! ¹⁷ Ba fe ká ḡi kḡ sùo-i ze, mì naa sùo-i ḡay ḡáa ped na key le, mì ḡíyaḡ ḡay ziḡ fe tundo pedke na. Roo le, munu ká ba ped ḡi kḡ ká ḡḡEḡWuru ḡaa zuo nduo-i ḡay ḡaḡa mì ḡaa na, mì pōḡ sùo-i ḡo ḡi ḡay ḡáa. ¹⁸ A wāa, fe tundo ḡike ze, mì ziḡ ká ḡil pedke na le? Bi ká mì ba nzob káa ḡay Kere na, fe ká rii law-i ḡḡi-ḡḡi na ba ka-káa ḡay Kere ḡoy ḡoy ḡa ḡobri taḡ vbika fe ká ḡo ḡay tul-i ḡay ḡaḡa mì vbi. ¹⁹ Bi na mì kaw ḡáy tul-i, a mí ba koy nzob mbḡw ya. Be nu ku ḡoy kara, mì ḡaa sùo-i ba koy nzobri riw bele ḡay yāaḡake ruo nzobri ḡḡi-ḡḡi ḡa Krisi. ²⁰ Zaḡka mì ḡo ziḡ Zibri le, mì ḡo munu ba Zibri na ndaw ḡay yāaḡake ri ḡa Krisi. Ze mì ḡaa vu mbom ḡo tul bol kusol Moyze ya ḡoy kara, zaḡka mì ḡo ziḡ Zibri na le, mì ḡo munu ba nzob ká ḡaa vu mbom ḡo ḡi ḡay yāaḡake ri ḡa Krisi na. ²¹ Ḍo faa mbḡw munu ndaw, zaḡka mì ḡo ziḡ nzobri ká i kō bol kusol Moyze ya na le, mì ḡo munu ká ḡari na ndaw,

taɲ kér se tul bol kusolke na, ɖay yáaɲake ri ha Kriſi. ʼBe nu ku na kiε a ɖaa mii, mi ɖaa vu mbom ɖo tul bol kusol Ŋgεrɛwuru ya na ya, ɖay yi lɛ, ɖi na, mi hiε bol kusol Kriſi na. ²² A nzoɖri ká i ngɔɲ ká ɖil mbika law ɖari ya na, mi ɖo ziɲ ri ri i fe ká mi ngɔɲ ká ɖil mbika law-i ya ndaw, ɖay yáaɲake ri ha Kriſi. ʼBe mini ze, mi nzaa faa mí pɔɲ sùo-i ha nzoɖri riw bele ɖay yáaɲake nzoɖ haɲeri. ²³ Mi ɖaa fe niri key na riw bele munu ɖay haɲa káa ʼBay Kere na ka se ɖa pola pola ɖay haɲa ɖo, fe sámi káʼa ɖoko na, mi ɖo ɖil-e ndaw.

²⁴ Ì kɔ, nzoɖri ká i faa ki ɖul na, i zuo ɖul na riw bele, í ɖuu ɖay zín fe tunduo ká ɖi, a lɛ, nzoɖ mbijw hɔy mba ku-eri a ziɲ fe tunduo ke na. Waa, ì kɔ munu ya lɛ? Munu zu lɛ, ɖaari na ì mɖba sùo-rì ngɔ-ngɔɲ, í ɖúu munu na ndaw ɖay zín fe tunduo ke na ndaw rɔ!

²⁵ Nzoɖ faa ki ɖulri riw bele na, i mɖba sùo-rì ngɔ-ngɔɲ ɖaɲguo. I ɖaa munu ɖay zínke fe tunduo ká waka ya hɔy lɛ, a ndáka siri. A roo lɛ, naari na, náa ɖáari law naari nzokɖo te tul fe tunduo káʼa ɖoko ɖaɲguo. ²⁶ Saɲke mini ze, mi ɖuu ndoy mí ɖaa nun-i ndekɖe ɖo tul ɖay na ku ɖay tíi ɖi na ki. ʼBi na, mi ɖo munu ɖa nzoɖ ká hum nduo-ε a sùu fe lɛ sùu úo ya. ²⁷ ʼBi na, mi ɖaa sùo-i ɖa koy mí mɖba sùo-i ngɔ-ngɔɲ ɖay haɲa ɖo, fal káa ʼBay Kere ká mi kaa ha nzoɖ haɲri na, ɖi ki sùo-i mi róko fe tunduo ke ya.

10

Fe ɖáa leɖ Izarayelri ká ɖil law kɔr

¹ Yu-iri, mi hii ɖay túma law-rì se tul fe ká tji tul bulu naari ká i se ziɲ *Moyze na. ʼBari riw bele na i se ɖil sùu mbam, a í tuo maambii ɖáy zaɖ ɖari riw bele. ² Ká ɖil sùu mbam ɖáy ɖil maambii na, ɖari riw bele na i ɖaa tul-ri nduo mbii ɖáy faa zúo ziɲ Moyze. ³ ʼBari riw bele na i sùu fe sùu taa mbiε ká uru saa luo Ŋgεrɛwuru, ⁴ a ɖari riw bele

na, i nzo mbii taa mbiε ká ηγερωυru ha ni tji saa saw tisaw nzir nzir. Tisawke ku na, su ri ká faa sed̄ bari, a le, tisawke na ze ba *Krisi. ⁵ Be nu ku hoy kara, ruo nzobri ká sakra bari ku na, i rii law ηγερωυru ya, be ze ha huđ bari zũoke mgbirik mgbirik ká bil law kor*. ⁶ Fe niri ká tji key na, do ba fe kie ki ha naari bay haņa náa dori báy kon fe d́aa kaayari munu ká bari ká pola lew na ku ya.

⁷ Koko ká i puo wururi munu ká nzob haneri ká sakra bari daa ku ya, munu ká i daa bayke do bil mbede ηγερωυru mii: «Ruo nzobri kaw siri bay suņa sum ndaw, bay nzoko fe ndaw; fae ku na ndaw roo i uru gbaw í zuo nday í nda ká pol wuru bari na bay†.» ⁸ Náa ti pónri sũo naari bay d́aaake nun pie munu ká nzob haneri ká sakra bari daa ha nzobri ba isod̄ sod̄ duo zad̄ síj sidi pare say (23.000), i zinke huđ ká bil nam mbiw hoy na ya‡. ⁹ Náa ti líeri law ηγερωυru munu ká nzob haneri ká sakra bari daa ha soy ted̄ ri ha ri zinke huđ ku ya. ¹⁰ Baari na, i ti nguri sũo-rì munu ká nzob haneri ká sakra bari daa ha led̄ nzaaped̄ ηγερωυru ví duku ri na ya§. ¹¹ Fe niri ká tji tul-ri ku na, do ba fe kie ki ha naari. I daa bayke ku na do bil mbede ηγερωυru bay bákake naari ká náa dori di ya báy orō die nam na.

¹² Munu zu le, nzob ká ker a baa mii, beri mba fe na, ka ko tul-e báy kere ndaw roo! ¹³ Fe líe law ji ji ká tji tul-rì na, ba fe ká lie nzobri riw bele munu ndaw, roo le, ηγερωυru ká kaw tul bay beri ká'a waa na, ka ti pón faa ha fe líe law na ka kál tul hurusuo-rì ya. Zad̄ka fe líe law na tji tul-rì le, ηγερωυru a haņa rì hurusuo ha rì sũuke law-rì, a lēkeke faa ha rì tji ke saa bil-e báy.

* 10:5 10.5 ì kji mbede Tji kele na bay láa soro bay led̄ Izarayelri na. † 10:7 10.7 Tji kele 32.1-6. ‡ 10:8 10.8 Ruo bari 25.1-9. § 10:10 10.10 ì kji Ruo bari 16-17.

Mgbaka sùo ká tul púo wùruri

¹⁴ Be mini ze, ɓaari ká mì kɔ rì ɓa nzoɓ nun-i na, ì naa sùo-rì ká ɓil púo wùruri. ¹⁵ Mì ɓaa ɓay key na zìŋ rì munu ɓa nzoɓ nun nzeMRI. ʔay ká mì ɓaa key na ì kér sùo-rì kì í kɔ. ¹⁶ Zaɗka náa káwri nzaa fe sùm ŋɛɛɛmbay zìŋ kì mbìw, ká náa nzóri mbii lere puu sùuke ɓay ɗáake taambɔl ha ŋɛɛɛwuru na waa, kie a ɓaa mii, náa ɗori ɓil feke na mbìw hɔy ɓáy faa sím *Krisi ká uo ká tul puu say huɗ ɓay tul naari na ya le? A maapa ká náa sùri na kie a ɓaa mii, náa ɗori ɓil feke ká mbu naari mbìw ɓáy naysuo Krisi na ya le? ¹⁷ Munu ká maapa mbìw hɔy na, ɓáy ruo naari bele hɔy kara, náa víri ɓa sùo ká mbìw, ɓay jì le, naari riw bele na náa sùri maapa ká mbìw na.

¹⁸ Ì kér se tul leɗ Izarayelri na í kɔ. Nzobri ká i sù fe ká i í púoke *fe poy ha ŋɛɛɛwuru na waa, i zuo zìŋ ní ya zu le? ¹⁹ A waa, mì ɓáa mina ro le? Nay ká i í púoke wùruri, mase wùruri kì sùo-ri na waa, ɓa fe tusue kì zu le? ²⁰ Ũ-uu, munu ya. Roo le, fe ká nzobri ká i tuu ŋɛɛɛwuru ya i puo na, i puo ha ŋɛɛɛtemndayari ɓo, i puo ha ŋɛɛɛwuru ya. Ze, mì hii ɓay haŋa rì zuo zìŋ temndayari ya. ²¹ ʔaari na, ì ɗáa mina ɓay nzokɔ fe taa temndayari ndaw, a í nzɔ taa ŋɛɛɛmbay ndaw siɗi bele bɔrɔk le woo? Ì ɗáa mina í kaw nzaa fe sùm ŋɛɛɛmbay í sù ndaw, a í kaw nzaa fe sùm temndayari í sù ndaw siɗi bele bɔrɔk le woo? ²² A waa, náa ŋgaklari hɛɛ ŋɛɛɛwuru, mase hùrusuo naari mba tul-e le?

Feri riw bele ká ì ɗaa na, í ɗáake riŋ ɗika ɓo tul ŋɛɛɛwuru

²³ Nzob haŋeri ká sakra ɓaari ɓaa mii: «Feri riw bele na faake ɗo hɔy ɓay haŋa mì ɗaa.» ʔa tusue kì, roo le, feri riw bele na ɓa fe sókɔ nzob ya. Nzob haŋeri ɓaa mii: «Feri riw bele na faake ɗo hɔy ɓay haŋa mì ɗaa,» roo le,

feri riw bele na ɗaa ha nzoɓ ngóŋke ká ɓil mbika law ya. ²⁴ Ndaɗ ɓay nzaa faa fe kere ká ɓay tul-a hoy ya, roo le, ì nzaa fe ká ɓay tul nzoɓ haŋri hoy kara ndaw ro!

²⁵ Náyri riw bele ká ì hie ká zaɗ fe hie na, ì su-su ki hoy taŋ vbika vbiw se tul-e ha kér ɓay ka yoklo ri ká ɗi ya, ²⁶ ɓay ij le, mbeɗe ŋgerewuru ɓaa mii: «Tusiri ɓáy feri riw bele ká ɗo ɓil-e na ɓa taa ŋgerembay.» ²⁷ Nzoɓ ká mbi law-ε ya na, zaɗka'a ɗi ri roo ì hii ɗo ɗi í se le, feri riw bele ká'a ha ri na ì su taŋ vbika vbiw se tul-e ha kér ɓay ka yoklo ri ká ɗi ya. ²⁸ A roo le, zaɗka nzoɓ ɓaa ha ri mii, náy key na uru saa zaɗ *fe poy zu, le, ì su ya, ɓay haŋa nzoɓ ká baka mù na ha kér ɓay ɓe ka yoklo ni ya. ²⁹ Mi ɓaa ɓay key na ɓay tul kér ɓay ká yoklo ri ya, roo le, ɓay tul kér ɓay ɓe ká yoklo ni na. Ko ya le, nzoɓ haŋe vbi mi mii, ɗaa mina ndaw roo, fe ká faake ɗo hoy ká mi ɗaa na, nzoɓ ki a yoklo kér ɓay ɓi ká ɗi le? ³⁰ Zaɗka mi ɗaa taambol ha ŋgerewuru ɓay tul fe ká mi su na wa, ɗaa mina ndaw roo, nzoɓ a ɓaa ziŋ mi se tul fe ká mi ɗaa taambol ndaw roo mí su na le? ³¹ Be ze, ɓa na fe sum ze ì su, mase ɓa fe nzok ze ì nzo, mase fe ij ij hoy ì ɗaa na kara, ì ɗaa feri riw bele ɓay ɗáake riŋ ɗika ɓo tul ŋgerewuru. ³² ì se simseɗ ká ɓay ɗáake puu ɓo faa ha Zibri ya ndaw, nzoɓri ká i ɓa Gerek ya ndaw, roo nzoɓ mbika lawri ká i mɓu tul ki ya ndaw pi. ³³ ì ɗaa munu ká ɓi. Bi na mi ɗaa hurusuo-i tuŋ ki ɓay ri law nzoɓri riw ká ɓil feri riw bele; mi nzaa fe kere ká ɓay tul-i ki hoy ya, roo le, ɓay ɗáa fe ká ɗo ɓay tul nzoɓri riw bele ɓay haŋa ri ziŋke pam.

11

¹ ì mbóro fe ɗáa ɓi munu ká ɓi hoy kara, mi mboro fe ɗáa *Krisi.

Káw máy nzoɓ ɓáy wára nzoɓ ká pol ŋgerewuru

² Mì písi rì, ɓay ɟi ɛ, ì ker se tul-i ɓáy namri riw bele, a í tɔŋ fal fe saw nzoɓ mbika lawri ká mì fere rì na ɓanɟuo. ³ Roo ɛ, mì hii ɓay haɲa rì laa ɓay key na ɓáy kere ndaw ro! *Krisi na ɓa mbay ká tul warari riw bele, wara nzoɓ na ɓa mbay ká tul máy nzoɓ, a ŋɛɛwuru laa ɛ, ɓa mbay ká tul Krisi. ⁴ Wara nzoɓ ká ɗaa fe guɓa tul-e roo a ɗáake nzaa ɓay kere, mase a tɪnake saw ɓay ká'a yaa ká luɔ ŋɛɛwuru na ɛ, ka ɗaa mbay ɓo tul Krisi ká ɓa mbay ɓe na ya zu. ⁵ A ɛ, máy nzoɓ ká ɗaa nzaa ɓay kere, mase ka tina saw ɓay ká'a yaa ká luɔ ŋɛɛwuru taŋ kuo tul-e ɛ, ka ɗaa mbay ɓo tul wara ká ɓa mbay tul-e na ya. ʼBe na, ka ɗo munu ɓa máy ká sɔu tul-e taŋ kpori kpori. ⁶ Zaɗka máy nzoɓ kuo tul-e ya ɛ, ka kúɗ suy tul-e na kud! A roo ɛ, munu ká kúɗ suy tul, mase sɔu tul ɓa sahoɔ máy nzoɓ na ɛ, ka kuo tul-e kuo! ⁷ Wara nzoɓ na ti kuo tul-e ya, ɓay ɟi ɛ, ɓe na ka mbi sùo ziŋ ŋɛɛwuru a ɓa fe riŋ ɗika ɓe. A roo ɛ, máy nzoɓ na ɓa fe riŋ ɗika wara nzoɓ. ⁸ Tusuke ɛ, wara nzoɓ na i ɗaa ni ɓáy faa máy nzoɓ ya, roo ɛ, máy nzoɓ ze i ɗaa ni ɓáy faa wara nzoɓ*. ⁹ A wara nzoɓ na, i ɗaa ni ɓay tul máy nzoɓ ya, roo ɛ, máy nzoɓ ze i ɗaa ni ɓay tul wara nzoɓ. ¹⁰ Sawke mini ze, máy nzoɓ na ka kuo tul-e ɓay kíeke hurusuo mbay ká ɓo tul-e, ɓay haɲa leɗ nzaapedri ká nulue i kóke ni. ¹¹ ʼBe nu ku hoɔ kara ká pol ŋɛɛmbay na, máy nzoɓ na ɗo ɓáy tul gaŋ sùo-ɛ taŋ wara nzoɓ ya ndaw, a wara nzoɓ hoɔ kara ɗo ɓáy tul gaŋ sùo-ɛ taŋ máy nzoɓ ya ndaw pi. ¹² Ze, i ɗaa máy nzoɓ ɓáy faa wara nzoɓ hoɔ kara, wara nzoɓ na máy nzoɓ ze mboŋ ni. A feri riw bele na, sawke uru saa luɔ ŋɛɛwuru.

¹³ Ì kér sùo-rì kɪ í kɔ, máy nzoɓ ká kuo tul-e ya hoɔ a ɗaa nzaa ɓay kere na waa, ɓáy kere kɪ zu ɛ? ¹⁴ Ká tusiri

* 11:8 11.8 ì kji Tiika saw fe 2.18-25.

key na, ì kɔ ndaw, bay haɲa wara nzoɓ pɔŋ suy tul-e piè bululu na ba fe sahoɲ; ¹⁵ a máy nzoɓ ká pɔŋ suy tul-e piè pie laa le, ba fe písi ni, bay ji le, ba fe ká ŋɛɛwuru ha ni bay haɲa ni ka pɔŋ munu a púdke tul-e na waa, ì kɔ munu ya le? ¹⁶ Zaɗka nzoɓ hii bay máy bay key na le, ka laa bay key na ta-taɲ: buru na, buru ɗo báy fe saw ki ya ndaw, a mbú ki nzoɓ mbika lawri hoɲ kara, i ɗóke ya ndaw pi.

Ndaɗ bay suɲa fe sum ŋɛɛmbay báy faake

¹⁷ Bay ká mi báa ha rì key na, bay písi rì ká ɗi ya, bay ji le, ká zaɗ mbú ki baari na, fe kaayari ze ì ɗaa mba tul fe kereri. ¹⁸ Titire le, nzoɓri ba ha mi mii, zaɗka ì mbú ki í kaw le, téke bil ki ɗo sakra baari, a le, mi yaa bayke haɲeri ká ɗi. ¹⁹ Ba tusue ki, téke bil ki na a ɗoko sakra baari na ki, be ndaw rɔɔ i kókoke nzoɓri ká i ɗo tul bal-ri báy zaɗe ká sakra baari na báy. ²⁰ Roo le, baari na, zaɗka ì mbú ki í kaw na, ba fe sum ŋɛɛmbay ze ì su ya, ²¹ bay ji le, zaɗka ì kaw nzaa fe sum na, nzoɓ ha ha hoɲ kara takra bay suɲa taa be taa be, a ha nzoɓ haɲeri i kaw báy kɔn, a nzoɓ haɲeri laa le, fe nzokɔ ɗaa ri tuɗ. ²² Waa, ì ɗo báy hul ká bay suɲa fe ká ɗi, a í nzo fe ká ɗi ya le? Mase, ì hii ím nzoɓ mbika lawri ká i mbú tul ki ha sahoɲ ka se nzoɓri ká fe bari tiya na le woo? Bay iike ki báy ze, ì giyaɲ bay haɲa mi ba ha rì le? Waa, mi písi rì ká ɗi le woo? Munu ya!

²³ Ì kɔ, fe fére ká mi ziɲ ká luo ŋɛɛmbay a mí suo mí fere rì na ze ɗo key: Ká bil suɲke ká i mbika tul ŋɛɛmbay Zezu bay ika ni na, ka mbi maapa, ²⁴ a fale ká'a ɗaa taambol ha ŋɛɛwuru na báyii le, ka haw a ba ha leɗ nduobal-eri mii: «Be ni key na ba naysuo-i ká ɗo bay tul-rì. Ì ɗaa mini key ɗanguɔ bo í kérke bay se tul-i.»

²⁵ Do faa mbiw munu ndaw, fal fe sum na ku báyii le, ka

mbi koɔo a ɔaa ha ri mii: «Koo key na ɔa *saka kuni fie ka ŋɛɛwuru siŋ ziŋ ri ɔáy faa sím ɔi. Nam ha ha ka í nzo fe key ɛ, ì ɔaa munu í kërke ɔay se tul-i.» ²⁶ Nam ha ha ka í sɔ maapa key, a í nzo fe key na ɛ, kiɛ a ɔaa mii, ì ɔo ka-káa ɔay huɔ ŋɛɛmbay ka ɔay tul naari na kpuru maa ɔáy nam ká'a yí a vi.

²⁷ Be mini ze, nzoɔ ka sɔ maapa, mase ka nzo fe taa ŋɛɛmbay na ɔáy faake ya ɛ, ɔay mɔba tul nzoɔke na ku, ɔay yi ɛ, ka ým naysuo ŋɛɛmbay ɔáy sím ɔe. ²⁸ Munu zu ɛ, nzoɔ ha ha ka hii ɔay sɔŋa maapa a nzo fe key na ɛ, ndaɔ ɔay haŋa ni ka békle ɔil law-ɛ kɔ sùo-ɛ a kɔ ndaw ro! Ze ɔo, zaɔka fe mbɔw tiya ro ɛ, ka sɔ a nzo ɔáy. ²⁹ A nzoɔ ka sɔ a nzo, roɔ a kɔ sùo ŋɛɛmbay ka ɔi ya ɛ, ka sɔ a nzo a ɔáake fe kaaya, a ɔáake ɔay ɔo tul-e ɔe kɔ sùo-ɛ. ³⁰ Saŋke mini ze, ruo nzoɔri ka sakra ɔaari, i ɔáke nzoɔ sɛmri ndaw, í tãake ɔek ɔek ndaw, a ruoke haŋeri laa ɛ, i ziŋke huɔ ndaw pi. ³¹ A roo ɛ, zaɔka náa beklɛri ɔil law naari kɔ sùo naari ɛ, ɔay ŋɛɛwuru ti mɔbaka tul naari ya. ³² Ze, zaɔka ŋɛɛmbay ɔaa ɔay ɔo tul naari, a ha náa kóri sɛkɛ fe ka ɔi kara, ka ɔaa ɔay kɔke naari fe ɔo, ɔay haŋa nam ká'a kúŋke ɔay zuo tul nzoɔri na, ka ɔaa ɔay ka zúo tul naari munu ká'a ɔáake zuo tul nzoɔ tukɛri ya.

³³ Yɔ-iri, ɔe ze, zaɔka ì mbɔ kɔ ɔay sɔŋa fe sɔm ŋɛɛmbay ɛ, ì giyaŋ kɔ ndaw ro! ³⁴ Ze, zaɔka kɔn i nzoɔ ɛ, ka sɔ fe ká puo ɔe roɔ a vi ɔáy. Be ndaw roɔ, ì háke ɔay ŋɛɛwuru mɔba tul-ri ká zaɔ mbú kɔ ɔaari na ya ɔáy. A ɔay ká se tul fe haŋri na ɛ, nam ká mì séke luo-ri ndaw roɔ, mì leke ɔáy.

12

Fe iniri ɔoɔ ɔoɔ ká Tem Law Pie ha nzoɔri

¹ Yu-iri, timbede key na náa kókori fal vbiw baari ká ì vbi se tul fe ini Tem Law Pie na. Mì hii bay haɲa rì kɔ tusue bay ká se tul fe inikeri na ta-taɲ. ² Baari na ì kɔ ndaw, zadka ì tuu ŋɛɛwuru ya rɔɔbay na, ì pɔɲ sùo-rì hɔ temndayari kuɔ rì ha rì se fal wɔruri ká baa bay ya mgbuɔu hɔy. ³ Sawke mini ze, mì baa bay haɲa bayke ka mgba law-ri. Zadka Tem ŋɛɛwuru ze re mbay ká tul nzoɔ ɛ, nzoɔke ku na ti báa mii: «Fadi ka mgba Zezu» na ya. A roo ɛ, nzoɔ ká baa mii: «Zezu ba Mbay» ɛ, ba hɔrusuo Tem Law Pie ze hɔ nzoɔke báake bay ku.

⁴ Fe ini Tem na kɔɛ boɔ boɔ, roo ɛ, Tem Law Pie ká hɔ na mbɔw hɔy. ⁵ Nduo pedri na kɔɛ boɔ boɔ, roo ɛ, ŋɛɛembay ká náa dáari ped hɔ ni na mbɔw hɔy. ⁶ Kiri pedri na boɔ boɔ, roo ɛ, ba ŋɛɛwuru ká mbɔw na kɔ ze dáa pedri riw bele ká bil law nzoɔri mbɔw mbɔw riw bele. ⁷ Nzoɔ haa haa ɛ, ped dáa Tem ká ɔo bil law-ɛ na tina sùo-ɛ bay sókoke nzoɔri riw bele. ⁸ Tem Law Pie hɔ nzoɔ mbɔw bay nun nzem, a nzoɔ kɔ laa ɛ, Tem ká mbɔw ku na ze hɔ ni báake bay báy gosi fe kókɔ. ⁹ Tem ká mbɔw ku na, ka hɔ nzoɔ kɔ dáa law-ɛ bo tul ŋɛɛwuru bay dáake fe ká mba kókɔ, a nzoɔ kɔ laa ɛ, ka hɔ ni fe ini ká bay váake nzoɔ semri. ¹⁰ Ka hɔ nzoɔ kɔ fe ini dáa fe saɲri, a nzoɔ kɔ laa ɛ, ka hɔ ni fe ini tina saw bay ká i yaa saa nzaa ŋɛɛwuru, a nzoɔ kɔ rɔɔbay, ka hɔ ni fe ini ká bay haɲa ni wálke sakra Tem taa tusue báy taa temndayari. Ka hɔ nzoɔ kɔ fe ini ká bay báake nzaa bay kiri ká nzoɔ laa ya, a nzoɔ kɔ rɔɔbay ɛ, ka hɔ ni fe ini ndáy nzaa baykeri na ku. ¹¹ Fekeri riw bele ku na, ba ped dáa Tem taa mbɔwke; ka wal fe inike ku na boɔ boɔ hɔ nzoɔri mbɔw mbɔw munu ká law-ɛ hii.

¹² Ì kɔ, *Krisi na ɔo munu ba sùo nzoɔ ká mbɔw ká nzaa wáwkeri ŋgii bamba. Ze nzaa wáwkeri ká boɔ boɔ ŋgii na bamba hɔy kara, i vi ba sùo ká mbɔw. ¹³ Naari riw bele

na, ze náa bári Zibri, mase Zib ya, náa bári koy nzoḅ, mase nzoḅri ká i kaw báy tul-ri hōy kara, i ḏaa naari nduo ḅil Tem Law Pie ḅay haṅa ḅo náa víri ḅa sùo ká mbjw, a Tem taa mbjw na key ndaw ze, mbaa ḅil law naari riw bele. ¹⁴ Be mini ze, nzoḅ na ḏo ḅa puu sùo-ε ká mbjw hōy kpuruṅ ya, roo le, nzaa vávkeri ḅoḏ ḅoḏ ḏo ḏi. ¹⁵ Zaḏka ḅal ḅaa mii: «Munu ká mì ḅa nduo ya na, mì ḅa taa sùo ya» na waa, ḅal na ti ḅá nzaa váv sùo ya le? ¹⁶ A zaḏka suku ḅaa mii: «Munu ká mì ḅa nun ya na, mì ti ḅá taa sùo ya» na waa, suku na ti ḅá nzaa váv sùo ya le? ¹⁷ Zaḏka sùo nzoḅ riw bele ḅa nun kḷ hōy na waa, ka'a ḏáa mina a laa ḅay le? A zaḏka sùo nzoḅ riw bele ḅa suku kḷ hōy na waa, ka'a ḏáa mina a yaa ḅari fe le? ¹⁸ Tusueke le, ḡgerewuru na ḏaa nzaa váv sùo na mbjw mbjw ḏo báy zaḏe zaḏe munu ká law-ε hii. ¹⁹ Zaḏka sùo nzoḅ riw bele ḅa nzaa váv sùo ká mbjw hōy na waa, sùo nzoḅ na ḏo haṅa báy le woo? ²⁰ Be mini ze, nzaa váv sùo-rì riw bele ká ḅoḏ ḅoḏ na, i vi ḅa sùo ká mbjw hōy.

²¹ Be ze, nun ti ḅáa haṅ nduo mii: «Mì se síe ḅo ya.» A tul hōy kara ti ḅáa haṅ ḅal mii: «Mì se síe ḅo ya» na, munu ya. ²² Roo le, nzaa váv sùori ká náa kóri ri ḅa fe ya ká hurusuo-ri tiya na, i ḏo báy peḏ ḏáa ḅari. ²³ A nzaa váv sùo hayri ká náa kóri ri ḅa fe pisi ya na hōy kara, náa kórri báy kere mba hawri roḅay. A nzaa váv sùo hayri ká náa kóri ri ḅa zaḏ sahoṅ na hōy kara, ḅari na ku ze, náa púḏri ri ḡji ḅamba tasiri. ²⁴ A nzaa váv sùo hayri ká ḅa zaḏ sahoṅ ya na ze, náa pōṅri ḏo kele. Ba ḡgerewuru kḷ ze ḏaa nzaa váv sùo nzoḅ na zuo kḷ, a ḏaa mbay ḅo tul nzaa váv sùokeri ká nzoḅri ko ḅa fe pisi ya na. ²⁵ Be mini ze, nzaa váv sùo-rì riw bele na, i ker ḅay se tul kḷ ḅa lie ḅa lew haṅ téke ḅil kḷ tiya. ²⁶ Zaḏka nzaa váv sùo mbjw ko seke fe le, nzaa váv sùo hawri riw bele ko seke fe ziṅ ni. A zaḏka i ḏaa mbay ḅo tul nzaa váv sùo mbjw le, nzaa

váv sùo hawri riw bele ku na, i zay sùo-ri ziŋ ni.

²⁷ Baari na, ì ba sùo Krisi; nzoɓ haa haa ɛ, ɔfo munu ba nzaa váv sùo-ɛ ká boɔ boɔ na ku. ²⁸ Be mini ze, mbú kɪ nzoɓ mbika lawri na, ŋɛɛwuru ha nzoɓri peɔ ɔ́aa ɓari boɔ boɔ ɔfo ɔfi: titire ɛ, ba nzoɓ ndáy nzaapeɔri; nzoɓ ndeke ɔfi siɔikeri ba nzoɓ yaɗa ɓayri saa nzaa ŋɛɛwuru; nzoɓ ndeke ɔfi saykeri laa ɛ, ba nzoɓ fére nzoɓri fe. A faɛ ku ɛ, ba ɓari nzoɓ ɔ́aa fe saŋri ndaw, ɓari ká i ɔfo ɓáy fe ini vaa nzoɓ semri ndaw, nzoɓ soko nzoɓri ndaw, nzoɓ ndáka faa pol nzoɓri ndaw, roo ɓari ká i ɓaa nzaa ɓayri boɔ boɔ ká nzoɓ laa ya na ndaw pi. ²⁹ Náa kóri ndaw, ɓari riw bele na i ba *nzoɓ ndáy nzaapeɔri ya ndaw, ɓari riw bele na, i ba *nzoɓ yaɗa ɓayri saa nzaa ŋɛɛwuru ya ndaw, ɓari riw bele na i ba nzoɓ fére nzoɓri fe ya ndaw, ɓari riw bele na i ɔfo ɓáy fe ini ɔ́aa fe saŋri ya ndaw. ³⁰ Bari riw bele na i ba nzoɓ vaa semri ya ndaw, ɓari riw bele na i ɔfo ɓáy fe ini ɓaa nzaa ɓay kɪri ká nzoɓ laa ya na ya ndaw, ɓari riw bele na i ba nzoɓ ndáy saw ɓayri ká i ɓaa ɓáy nzaa kɪri na ya ndaw pi. ³¹ Baari na, ɔfo ndaɔ ɓamba ɓay haɗa ri ɔ́aa kɔn fe ini haɗ ká ndaɔ ɓamba tasiri. A ɛ, timbeɔɔ key na, mi kíe ri faa fe ká kal tul fe ini hawri riw bele.

13

Law ini

¹ Ze, mi ɔfo ɓáy fe ini ɓaa nzaa ɓay nzoɓri boɔ boɔ ɓáy nzaa ɓay leɔ nzaapeɔri ká nulue hoy kara, zaɔka law ini ti law-i ya ɛ, ɓay ɓaa ɓiri na ɔfo ɓa fe ká gor hoy munu ba bagum ká i haɗ woɓ woɓ, mase, tul fe ká i nda kpɔɔ kpɔɔ. ² Ze, mi ɔfo ɓáy fe ini yaɗa ɓay saa nzaa ŋɛɛwuru, mase, mi ko saw feri riw bele ká ŋɛɛwuru ɔ́aa ɔfo zaɔ muni, a mí ɓa bawda nzoɓ fe kóko, mase mi ɔfo ɓáy mbika law ká ɓay sóroke kuo ɔfo zaɔ kɪ kara,

zadka law ini ti law-i ya ɛ, m̀i dɔ ba fe ká gɔr hɔy. ³Ze, m̀i f̄a feziŋa b̄iri riw bele, mí leke h̄a nzoɓ kukuri, a mí tay s̄u-o-i b̄áy huu hɔy kara, zadka law ini ti law-i ya ɛ, fekeri ku na d̄aa fe mb̄iw h̄a m̀i ya. ⁴Nzoɓ law ini na, iki law-ε; nzoɓ law ini na, ba nzoɓ law kere. Ka ba nzoɓ d̄áa law bo tul fe nzoɓ ya nd̄aw, ka ba nzoɓ nd̄aka giri ya nd̄aw, a ba nzoɓ siika s̄u-o ya nd̄aw pi. ⁵Nzoɓ law ini na, d̄aa fe d̄áa saho y ya nd̄aw, a d̄aa h̄an ya nd̄aw, ka h̄a nun-ε s̄i nḡaw nḡaw ká tul nzoɓ ya nd̄aw, a mgba tul nḡani bay ya nd̄aw pi. ⁶Nzoɓ law ini na, d̄aa suoriya ká tul fe kaaya ya, roo ɛ, ka záy s̄u-o-ε ká tul tusuε bay. ⁷Nzoɓ law ini na, s̄u law-ε ká tul feri riw bele, a d̄aa law-ε bo tul nḡerewuru ban̄guo, a kaw nzokd̄o bay tul yu-eri, a iki law-ε ká tul feri riw bele.

⁸ Law ini na gb̄uke tiya. A yaŋa bay saa nzaa nḡerewuru na gb̄uke d̄o d̄i. B̄aa nzaa bay k̄iri ká nzoɓ laa ya na kara a gb̄ú nd̄aw, a kókɔ saw feri na hɔy kara a gb̄ú nd̄aw pi. ⁹Naari na, náa kóri saw feri nd̄i hɔy nd̄aw, a yaŋa bay saa nzaa nḡerewuru hɔy kara, náa yaari nd̄i hɔy nd̄aw pi. ¹⁰A roo ɛ, zadka fe ká d̄o b̄áy zadε nzedεm na t̄ji ɛ, fe ká náa kóri nd̄i-nd̄i hɔy na a zékre.

¹¹ Zadka m̀i t̄ɔŋ led̄ b̄áy na, bay b̄aa bi, kér bay bi b̄áy mb̄ii bay b̄aa bi na, d̄o munu ba taa led̄. A roo ɛ, zadka m̀i vi ba nḡerenzɔɓ ro na b̄áyji ɛ, m̀i p̄ɔŋ fal fe d̄áa led̄ri na riw bele ba fal. ¹²Timbedε key na b̄áyji ɛ, fe ká náa kóri na d̄o munu ba tem fe ká nzoɓ kɔ d̄o nun-ε kputul key hɔy. A ɛ, namke na, náa kókɔri fekeri na b̄áy nun naari gbak gbak. Timbedε key ɛ, m̀i kɔ saw fekeri na nd̄i-nd̄i b̄áy. A namke na vi ɛ, m̀i kókɔ feri riw bele na *taŋ kad̄ kad̄ munu ká nḡerewuru hɔy kara kɔ m̀i taŋ kad̄ kad̄.

¹³ Be ze, timbedε key na, feri ba say ze d̄o key: d̄áa law bo tul nḡerewuru nd̄aw, d̄áa law nzokd̄o te tul fe nd̄aw,

rɔɔ law ini ndaw pi. Roo ɛ, ká sakra feri ká say key na, fe ká ndaɔf ɔamba kal taa hawri na, ɔa law ini.

14

Nzaa boko ká se tul fe ini Tem Law Pie

¹ Be mini ze, ì nzaa faa law ini. Fe iniri ká Tem Law Pie ha na ì ɔaa kɔnke, kakalke ɛ, ɔa yaɔɔa ɔay saa nzaa ŋɛɛɛwuru. ² Tusueke ɛ, nzoɔ ká ɔo ɔáy fe ini ɔáa nzaa ɔay kiri ká nzoɔ laa ya na, ka ɔaa ha nzoɔbri ya, roo ɛ, ka ɔaa ha ŋɛɛɛwuru. Bayri ká'a ɔaa na nzoɔ mbiw mini kara laa sawke ya. Tusue ɔay ŋɛɛɛwuru ká ɔo zaɔ muni na, ka ɔaa ɔáy hurusuo Tem Law Pie. ³ Roo ɛ, nzoɔ ká ɔaa ɔay ká'a yaa saa nzaa ŋɛɛɛwuru na, ka ɔaa ha hurusuo nzoɔbri tuɔ kɪ ɔay ŋɔŋke ká ɔil mbika law ndaw, a yiw nzoɔbri ndaw, a ha nzaa boko ɔay huoke law-ri ndaw pi. ⁴ Nzoɔ ká ɔaa nzaa ɔay kiri ká nzoɔ laa ya na, ka ha hurusuo ha ɔe kɪ sùo-ɛ, a nzoɔ ká ɔaa ɔay ká'a yaa saa nzaa ŋɛɛɛwuru na laa ɛ, ka ha hurusuo ha nzoɔ mbika lawri riw bele ká i mby kɪ. ⁵ Bi na, mì hii ɔay haɔa ɔaari riw bele na, ì ɔaa nzaa ɔay kiri ká nzoɔ laa ya. Roo ɛ, fe ká law-i mɔba ɔi ɔamba na, ɔa haɔa ri ɔaa ɔay ká ì yaa saa nzaa ŋɛɛɛwuru. Tusueke ɛ, nzoɔ ká ɔaa ɔay ká'a yaa saa nzaa ŋɛɛɛwuru munu ku na, peɔ ɔáa ɔe mba tul nzoɔ ɔáa nzaa ɔay kiri ká nzoɔ laa ya na ku ɔáy. A zaɔka nzoɔ ɔaa nzaa ɔay kiri ká nzoɔ laa ya na ɛ, ì ha nzoɔ kɪ ká maa ɔay ndáy saw ɔayke ká'a ɔaa na ku ka ɔo ɔi ndaw rɔ, ɔay haɔa nzoɔ mbika lawri riw bele i ŋɔŋke ká ɔil mbika law.

⁶ Be ze, yu-iri, ì kér í kɔ, zaɔka mì se luo-ri, rɔɔ mí ɔaa nzaa ɔay kiri ká nzoɔ laa ya na waa, a sókɔ ri mina ɛ? Roo ɛ, zaɔka mì se luo-ri, mí tina saw fe ká ŋɛɛɛwuru kiɛ mì, mase mì ha ri tuu tusue ɔay ŋɛɛɛwuru, mase mì se ɔáy ɔay ká mì yaa saa nzaa ŋɛɛɛwuru, mase mì

se báy fe fére ha rì na ɛ, be ze a sóko rì. ⁷ Do faa mbiw munu ba tiw báy nzaŋa na, zadka kusol fekeri na mgba báy zadɛ zadɛ ya na waa, nzob a d́aa mina ndaw rɔɔ, a laa ba kusol tiw ze mgba, mase kusol nzaŋa na ze mgba ɛ? ⁸ Zadka nzob fe ul yum na ul mgba báy zad kusolke ya na waa, nzob a d́aa mina ndaw rɔɔ, a leke sùo-ɛ bay séke yum na ɛ? ⁹ Do faa mbiw munu ndaw, zadka ì baa bay ha nzob báy nzaa bay kiri ká nzob laa ya na waa, nzob a d́aa mina ndaw rɔɔ, a laa sawke na ta-taŋ ɛ? Baykeri ku na kal ba zuu hoy. ¹⁰ Ká tusiri key na, kiri nzaari bod bod do di, a bil nzaa baykeri ku na, nzaa ká láa sawke tiya na, tiya. ¹¹ Roo ɛ, zadka nzob baa bay ziŋ mì báy nzaa ká mì laa ya na ɛ, nzob ká baa bay ziŋ mì ku na, ka do ba varu bi ndaw, a bi hoy kara, mì do ba varu be ndaw pi. ¹² Be ze, munu ká ì d́aa kɔn fe ini Tem Law Pie na, fe ini ká ha nzob mbika lawri riw bele ngóŋke na, ì ńaa faake ŋgi-ŋgi.

¹³ Be mini ze, nzob ká baa nzaa bay kiri ká nzob laa ya na, do nun haŋa ni ka vbi ŋgerewuru ka ha ni fe ini ndáy saw bayke na ku, ¹⁴ bay ji ɛ, zadka mì d́aa nzaa bay kere báy nzaa bay kiri ká nzob laa ya na ɛ, bil law-i d́aa nzaa bay kere, a roo ɛ, kér bay bi do tidí. ¹⁵ A munu ku waa, mì d́aa mina ro ɛ? Mì d́aa nzaa bay kere báy nzaa bay kiri ká nzob laa ya na ndaw, a mí d́aa nzaa bay kere báy kér bay bi kara ndaw pi. Mì d́ika sim báy nzaa bay kiri ká nzob laa ya ndaw, a mí di sim báy kér bay bi hoy kara ndaw pi. ¹⁶ Ba tusuɛ ki, zadka mì d́aa taambol ha ŋgerewuru báy nzaa bay kiri ká nzob laa ya na waa, nzob ká kaw ba nzob láa bay hoy ká zad mbú kú ká' a laa bay bi ká mì baa na ya waa, a d́aa mina a d́aa «Amɛm» do tul nzaa bay kere bi na ku ɛ woo? ¹⁷ Ze nzaa bay kere taambol bi ndad na bamba hoy kara, ha hurusuo ha ku-i ká bil mbika law be ya.

¹⁸ Mì d̄aa taambol̄ h̄a ŋgerewuru bay tul nzaa bay kiri ká nzoḅ laa ya ká mì ḅaa mba rì riw bele. ¹⁹ Roo l̄e, ká zad̄ mbú k̄i nzoḅ mbika lawri na, ḅáa bayri ḅa ndeḅe h̄a nzoḅri laa ta-taṅ na, ndad̄ mba ḅáa bayri wuruk wuruk ḅáy nzaa bay kiri ká nzoḅ laa ya na.

²⁰ Yu-iri, ì d̄o munu ḅa led̄ri ḅáy faa bay ḅáa ḅaarì na mbáa. Fe ká ḅa fe kaaya na, ì h̄a law-rì ḅa law led̄ ká d̄i, roo l̄e, ḅáy faa mbii bay ḅáa ḅaarì na, ndad̄ bay haṅa rì vi ḅa ŋgoṅo nzoḅ ká d̄i. ²¹ Ì k̄o, ŋgerembay ḅaa d̄o ḅil mbede ḅe mii:

«Bay faa nzoḅri ká i ḅaa nzaa r̄im bayri,
ḅáy faa nzoḅri ká i ḅaa nzaa ká nzoḅ laa ya na,
mì ḅáa h̄a nzoḅ ḅiri na.

Ze munu h̄oy kara i ti láa bay ḅi ya*.»

²² Be ze, fe ini ḅáa nzaa bay kiri ká nzoḅ laa ya na, ḅa fe k̄iε ká bay tul nzoḅri ká i mbi law-ri na ya, roo l̄e, bay tul nzoḅri ká i mbi law-ri ya na. A fe ini yaṅa bay saa nzaa ŋgerewuru na laa l̄e, ḅa fe fére ká bay tul nzoḅri ká i mbi law-ri ya na ya, roo l̄e, bay tul nzoḅ mbika lawri.

²³ Zad̄ka nzoḅ mbika lawri riw bele mbú k̄i, r̄oḅ í tii saw ḅáa nzaa bay kiri ká nzoḅ laa ya na riw bele ḅáy zad̄ ḅari, r̄oḅ nzoḅ ká se ḅa sed̄ ḅe h̄oy, mase nzoḅ ká mbi law-ε ya h̄oy r̄i tul-rì na w̄a, a ḅáa ha rì mii, ì ḅa k̄òk̄o nzoḅ ya l̄e woo? ²⁴ Roo l̄e, zad̄ka nzoḅri riw bele ḅaa bay ká

* ^{14:21} ^{14.21} Ezay 28.11-12. ŋgerewuru na hii bay haṅa nzoḅri laa bay ḅe ta-taṅ. Be ze a ḅaa bay ha ri ḅáy nzaa ká i la-laa. Roo l̄e, zad̄ka led̄ Izarayelri t̄i ká tul ŋgerewuru í hii bay d̄áa vu mbom ḅo tul bay ḅe ya na, ka h̄a nzoḅri haw yum ká tul-ri ha ri se d̄i d̄i ḅáy saw puo ḅari ká nzoḅkeri ḅaa nzaa bay k̄i ká i laa ya na. Be ze ká zad̄ ni key na, Pol hii bay ḅáa mii, fe ini ḅáa nzaa bay kiri ká nzoḅ laa ya na, ḅa fe k̄iε fe ká bay tul nzoḅri ká i d̄aa law-ri ḅo tul Zezu ya.

i yaa saa nzaa Ɔgerewuru, roo nzoɓ ká vi ɓa ví ɓe hoy, mase nzoɓ ká mbi law-ε ya hoy rii a se tul-rì na Ɔ, ɓáy faa ɓayri ká'a laa na, ɓay feyaa ɓe na mgba tul-e ha ni ɔáake ɓay ɓo tul-e ɓe k̄i sùo-ε. ²⁵ A k̄er ɓay ɓeri ká ɔo zaɔ muni na kara, a tína ɔo zaɔ hie gbay gbay ha ni lie gburuk, a huku siri ká pol Ɔgerewuru a koɔ ni a ɓaa mii: «Ɔgerewuru na ɔo sakra ɓaari ɓa tusuε k̄i.»

Léke fe ɓáy zaɔε zaɔε ká zaɔ mbú k̄i

²⁶ Yu-iri, waɗa náa ɔáari mina ro Ɔ? Zaɔka ì mbú k̄i Ɔ, nzoɓ mb̄iw ká sakra ɓaari mbi sim a ɔi; a nzoɓ k̄i uru a fere nzoɓri fe; a nzoɓ k̄i ɓaa ɓay fe ká Ɔgerewuru ha ni t̄ij nun-ε; a nzoɓ k̄i uru a ɓaa ɓay ɓáy nzaa ɓay k̄iri ká nzoɓ laa ya; a nzoɓ k̄i laa Ɔ, uru a nday saw ɓayke na. Roo Ɔ, ndaɔ ɓay haɗa fekeri riw bele ku na, ka so nzoɓ mbika lawri ha ri ngóŋke ká ɓil mbika law. ²⁷ Ze ɓo, zaɔka nzoɓ ɓaa nzaa ɓay k̄iri ká nzoɓ laa ya na Ɔ, nzoɓri siɔi mase nḡii ɓambake Ɔ, ka ɓa say ze i ɓaa ɓay na. Roɓay, i ɓaa ɓay na ɓáy t̄oŋnoke t̄oŋnoke, Ɔ, nzoɓ k̄i a ndáy saw ɓaykeri na ku. ²⁸ A zaɔka ɓo, nzoɓ ndáy saw ɓaykeri na mb̄iw tiya Ɔ, nzoɓ ká ɔo ɓáy fe ini ɓáa nzaa ɓay k̄iri ká nzoɓ laa ya na, ka mgba nzi-ε ká zaɔ mbú k̄i, a ɓaa ɓay ká ɓil law-ε ndaw, a ɓaa ha Ɔgerewuru ndaw pi.

²⁹ A ɓari nzoɓ yaɗa ɓay saa nzaa Ɔgerewuru na laa Ɔ, nzoɓri siɔi, mase say ze i ɓaa ɓay Ɔ, nzoɓ haɗri ká i kaw í laa ɓaykeri na, i békle ɓil ɓaykeri na í ko. ³⁰ Ze nzoɓ k̄i ká kaw roo Ɔgerewuru ha fe t̄ij nun nzoɓke Ɔ, nzoɓ ká ɔo ɓáa ɓay ku na, ka p̄oŋ nzi-ε. ³¹ Be ndaw roo, ɓaari riw bele na, ɓayri ká ì yaa saa nzaa Ɔgerewuru na, ì ɓáa ɓáy t̄oŋnoke t̄oŋnoke ɓay haɗa ɓo, ɓaari riw bele na nun-rì ka mgbúɔa a í z̄iŋke h̄urusuo ká ɓil mbika law. ³² Nzoɓ yaɗa ɓayri saa nzaa Ɔgerewuru na, ndaɔ ɓay haɗa ri ɔaa vu mbom ɓo tul sùo-ri ɓáy faa ɓay ɓáa ɓari,

³³ Bay ii ɛ, ŋɛɛwuru na ba ŋɛɛwuru nzoɔ law lom bo, ka ba ŋɛɛwuru nzoɔ dɛa fe nduo ki wor wor ya.

Munu ka zaɔ mbu ki nzoɔ mbika lawri riw bele na, ³⁴ ndaɔ bay haɲa mayri mɛba nzaa-ri. I poɲ faa ha ri bay haɲa ri baa bay ka di ya, roo ɛ, i ba nzoɔ dɛa vu mbom munu ka *bol kusol Zibri baa na. ³⁵ Zaɔka i hii bay laa saw bay fe hanɛri ɛ, i vbi waa bari ka puo. I ko, haɲa may nzoɔ baa bay ka zaɔ mbu ki nzoɔ mbika lawri na, ba fe ka do bay zaɔɛ ya†.

³⁶ Waa, Bay ŋɛɛwuru na, sawke uru saa luo-ri ki hoy ɛ? Mase, ba baari huo-ri ki hoy ze, bayke tji tul-ri ɛ woo? ³⁷ Zaɔka nzoɔ ko suo-e ba nzoɔ yaɲa bay saa nzaa ŋɛɛwuru, mase ka ko suo-e ba nzoɔ ka do bay fe ini Tem ŋɛɛwuru ɛ, ndaɔ bay haɲa ni ka ko mii, bay ka mi dɛa do bil mbede ha ri key na, ba bol kusol ŋɛɛmbay. ³⁸ A ze bo, zaɔka nzoɔ tuu bay key ya ɛ, ŋɛɛwuru kara tuu ni ya ndaw.

³⁹ Yu-iri, be ze i dɛa kon yaɲa bay saa nzaa ŋɛɛwuru, a i haa nzoɔri faa baa nzaa bay kiri ka nzoɔ laa ya na ya. ⁴⁰ Roo ɛ, ndaɔ bay dɛa fekeri riw bele bay faake faake, roo bay zaɔɛ zaɔɛ ndaw.

15

Tji Kriɛ saa luo huɔ

¹ Yu-iri, timbede mi hii bay tuma law-ri se tul kaa Bay Kere ka mi kaa ha ri ka i ya bayke a i do tul-e na. ² Zaɔka i mɛba bayke ngo-ngoɲ munu ka mi ka-kaake ha ri na ɛ, i ya suo-ri. Munu ya ɛ, mbika law baari na do ba fe ka gor hoy.

---

† 14:35 14.35 Ze dɛa ri fe ka Pol haa mayri haa ka bay haɲa ri baa bay ka zaɔ mbu ki hoy kara, ndaɔ bay haɲa ri kji Peɔ 2.18; 21.9; roo 1Kɔ 11.5 ndaw.

³ Fe ká mí zìŋ na, mì suo mí fere rì. Fe ká ndaɗ ɓamba tasiri na ze ɗo key: *Krisi na hu ɓay tul feyɗa naari munu ká i ɓaa ɓayke pola ɗo ɓil mbede ɲɛɛwuru na. ⁴ I voro ni, a ɛ, ndeke ɗi nam sayke na ka tji saa luɔ huɗ, a yi a kaw ɓáy kumnun munu ká i ɗaa ɓayke ɗo ɓil mbede ɲɛɛwuru. ⁵ Fal tji be saa luɔ huɗ na, ka tji tul Piyer, rɔɔ a tji tul leɗ nduoɓal-eri ká duɔ fal-ɛ siɗi na ɓáy. ⁶ Falɛ ɛ, ka tji tul yu-eri mbuɗa kal isoɗ ndebe. Ruɔ nzoɓ haɓeri ká sakra ɓari ku na, i kaw ɓáy kumnun ɓáy, roo ɛ, nzoɓ haɓeri ze i hu. ⁷ Falɛ ku rɔɓay na, ka tji tul Zak, rɔɔ a tji tul *nzoɓ ndáy nzaapeɗri riw bele ɓáy. ⁸ A fal ɓari ku riw bele na, ka tji tul-i ɓi hɔy kara ndaw munu ɓa leɗ tinake.

⁹ Ká ɓa tusuɛke kɪ ɛ, ɓi na, ká sakra nzoɓ ndáy nzaapeɗri na, mì tɔŋ fal, a mí maa ɓay haɗa ri ɗi mì ɓa nzoɓ ndáy nzaapeɗ ya, ɓay ji ɛ, mì ɗaa nun nzoɓ mbika lawri tuɔ síe. ¹⁰ Roo ɛ, ɓáy faa law kere ká ɲɛɛwuru ɗaa zìŋ mì na, mì ɗo munu ɓa nzoɓ na kɪ. A law kere ká'a ɗaa zìŋ mì na, ɗo ɓa fe ká gɔr hɔy ya. Bi na mì ɗaa peɗ mba nzoɓ ndáy nzaapeɗ haɗri riw bele. Ká ɓa tusuɛ kɪ ɛ, ɓa ɓi hɔy ya, roo ɛ, ɓa law kere ɲɛɛwuru ká ɗo zìŋ mì. ¹¹ Ze ɓa na ɓi, mase ɓa na ɓari kara, ɓa káa ɓay na ku ze ɓuru ka-káake, a ɓa káa ɓayke na ku ndaw ze, i ɗaa law-rì ɓo ɗi ku.

Tji saa luɔ huɗ

¹² Zaɗka náa káari káa mii, *Krisi tji saa luɔ huɗ ká sakra nzoɓ huɗeri a kaw ɓáy kumnun na waa, ɗaa mina ndaw rɔɔ, nzoɓ haɓeri ká sakra ɓaari ɓaa mii, nzoɓ ká tji saa luɔ huɗ a kaw ɓáy kumnun na tiya ɛ? ¹³ Zaɗka ɓa tusuɛ ká tji saa luɔ huɗ tiya na ɛ, Krisi hɔy kara tji saa luɔ huɗ a kaw ɓáy kumnun ya ndaw. ¹⁴ Zaɗka be Krisi na ka tji saa luɔ huɗ a kaw ɓáy kumnun ya ɛ, káa ɓay ká ɓuru kaa na ɗo ɓa fe ká gɔr hɔy ndaw, ɗaa law ɓo

tul-e na hōy kara, dō ba fe ká gōr hōy ndaw pi. ¹⁵ Rōbay, zadka ba tusue ká nzoḅ huḍeri ti tji saa luḅ huḍ ya na le, náa bári nzoḅ kúḍ bay zuḅ nzaa ḡgerewuru, bay ji le, náa baari mii, ka ha Kriḥ tji saa sakra nzoḅ huḍeri a ha ni kaw báy kumnun, roo le, ka daa munu ya. ¹⁶ Zadka ba tusue ká nzoḅ huḍeri tji saa luḅ huḍ í kaw báy kumnun ya le, Kriḥ hōy kara tji saa luḅ huḍ a kaw báy kumnun ya na ndaw pi. ¹⁷ A zadka Kriḥ tji saa luḅ huḍ ya le, mbika law baari na dō ba fe ká gōr hōy ndaw, í dō bil feyaari baḡguḅ rōbay ndaw, ¹⁸ a bari ká i daa law-ri ḅo tul Kriḥ rōḅ í hu na, i biε ro. ¹⁹ Zadka náa dáari law naari nzokdō te tul Kriḥ báy káw naari ká tusiri key ki hōy le, náa bári síe ḅamba tasiri mba nzoḅri riw bele.

²⁰ Tusueke le, Kriḥ na tji saa sakra nzoḅ huḍeri a kaw báy kumnun. Be na, ka ba titire nzoḅ huḍeri ká'a tji saa luḅ huḍ a kaw báy kumnun. Kriḥ ká ba titire nzoḅ huḍeri ká tji saa luḅ huḍ na kie mii, nzoḅri ká i hu na i tji saa luḅ huḍ a í kaw báy kumnun ndaw pi. ²¹⁻²² Ba tusue ki, munu ká nzoḅri riw bele hu báy faa zúḅ ziḡ nzoḅ ká mbiw hōy ká ba *Adam na, báy faa zúḅ ziḡ nzoḅ ká mbiw ká ba Kriḥ ndaw na ze, nzoḅri tji ke saa luḅ huḍ bay káw báy kumnun faa mbiw munu ndaw pi. ²³ Roo le, tji saa luḅ huḍke ku na, nzoḅ ha ha le, a doko zad dōl be dōl be. Kriḥ na ba titire nzoḅ ká tji saa luḅ huḍ, rōḅ nam ká'a yi a vi na, bari ká i ba taa be na i tōḡ di báy. ²⁴ Falε ku rōḅ, a bá ḡrō bie nam ká mbaḍa na báy. Kriḥ na a biε hurusuo ká kal tul zad na riw bele ndaw, hurusuori riw bele ndaw, rōḅ báy hurusuo temri riw bele ndaw pi. Falε le, ka'a pōḡ puoruo ha ḡgerewuru Baa na. ²⁵ Dō nun haḡa Kriḥ ka re mbay kpuru maa báy ḡgerewuru ká mba tul nzoḅ tul ḡgani beri riw bele, ha ni tō ri dō bal-ε kek. ²⁶ ḡrō bie nzoḅ tul ḡgani ká'a biε ni na ba huḍ. ²⁷ Ba tusue ki, mbede ḡgerewuru baa mii: «ḡgerewuru daa

feri riw bele zuɔ pol-e*.» Zɑɖka'a ɖaa mii: «Feri riw bele zuɔ pol-e» na ɲɛɛɛwɔru ká ɖaa feri riw bele zuɔ pol Kɛri na ti ɓil-e ya. Be ze ɖa ɖay ká ɖo taɲ kaɖ kaɖ. ²⁸ A zɑɖka feri riw bele zuɔ pol Kɛri na, ɓe Vu ɲɛɛɛwɔru kɪ sùo-ε na, a ɖáa sùo-ε ɓo pol ɲɛɛɛwɔru ká'a ɖaa feri riw bele zuɔ pol-e na. Be ndaw rɔɔ, ɲɛɛɛwɔru a réke mbay ɓáy zɑɖɛ riw bele ká tul feri riw bele ɓáy.

²⁹ Ì kér se tul nzɔɓri ká i ɖaa tul-ri nduo mbii ɖay tul nzɔɓ huɖeri na í kɔ. Zɑɖka ɖa tusuε ká huɖri tji í kaw ɓáy kumnun ya na waa, ɖay ji ndaw rɔɔ, i ha ri ɖaa tul-ri nduo mbii ɖay tul-ri ɓáy ɛ? ³⁰ A naari kɪ na waa, ɖay ji ndaw rɔɔ, náa yíri sùo naari ɖo kɛɛ ɓáy nam nam ha huɖ rɔɓay ɛ woo? ³¹ Yu-iri, ɓáy nam mbiw mbiw riw bele na mì ɖo nzaa huɖ! Mì ɖaa ta-taɲ munu ɖay tul ndáka giri sùo-i ká ɖay tul-rì, ɓáy zúɔ zɪɲ kɪ naari ká ɓil Zezu Kɛri ɲɛɛɛmbay naari na. ³² Mì ru-ruy na ká Efɛz key zɪɲ nzɔɓri ká i ɖo munu ɖa nay ɓisuyri. Zɑɖka mì ker munu ká nzɔɓri ker na waa, ndaɖike ɖa ji ze mì zɪɲ ká ɖi ɛ? Zɑɖka ɖa tusuε ká huɖri tji í kaw ɓáy kumnun ya na, náa ɖáari munu ká sim ɖay ɓáa nzɔɓri ɖaa mii: «Náa súri a náa nzóri, ɖay ji ɛ, ruo na náa húkari.»

³³ Ì úla sùo-rì ya! Mgbaka ɓaw zɪɲ nzɔɓ ká simseɖ ɓe ndaya na ɓie simseɖ kere. ³⁴ Be mini ze, ndaɖ ɖay haɲa rì yì í mgba tul-rì ɓáy kere sùo-rì kɪ í kɔ, a í pɔɲ ɖáa feyaa na. Tusueke ɛ, nzɔɓ haɲɛri ká sakra ɖaari ku na tuu ɲɛɛɛwɔru ya. Mì ɖaa munu ɖay haɲa sahoɲ ka sɛ rì.

Sùo nzɔɓ huɖeri ká tji saa luɔ huɖ

³⁵ Kɔ ya ɛ, nzɔɓ haɲɛ a vbika ɖay a ɖaa mii, waa, huɖri na i tji í kaw ɓáy kumnun mina ɛ? Waa, ɓáy sùo taa haɲa ze i tji ke ɛ? ³⁶ Bo kòkɔ nzɔɓ! Mijiri ká mù ɖaa zuɔ

*

15:27 15.27 Simri 8.7.

luo na, zadka'a fεε sùo-ε ya ε, ti tji ya. ³⁷ Fe ká mù ru ba siri ká ba para nan, mase para fe pay hawri na, ba para fe pay ki hoy ze mù ru bo, ba sùo puu ká'a tji ze mù ru ya. ³⁸ Roo ε, ba ηγερωυru ze ha sùo ha parake na munu ká law-ε hii. Mjiriri ká báy riη-ri mbijw mbijw na, be ki ze ka ha ri sùo ká maa báy tul-ri tul-ri. ³⁹ Naysuori riw bele na sùo-ri maa ki riw bele ya. Naysuo nzoβ na do bod, taa nayri do bod ndaw, taa nduyri do bod ndaw, rɔɔ taa sijiri kara do bod ndaw pi. ⁴⁰ Sùo ká nulue do di ndaw, sùo ká tusiri kara do di ndaw pi. Fe haa haa ε, do báy zad nduy be nduy be ká maa báy zad sùo-ε. ⁴¹ Síe do báy zad nduy be ndaw, few dōke báy taa be bod ndaw, mbaymawri hoy kara dōke báy taa bari bod ndaw pi. Ze ká sakra mbaymawri na ku kara, nduy bari na maa ki riw bele ya, i do bod bod.

⁴² Zadka ηγερωυru a haηa huɔri tji í kaw báy kumnun na kara a doko faa mbijw munu ndaw. Sùo nzoβ ká bo luo na do ba fe huɔe. A zadka'a tji a kaw báy kumnun na laa ε, ka ti hu-huɔ mbăa. ⁴³ Sùo nzoβ ká bo luo na, do ba fe vbuka bo bisuy a taη dεk dεk. A zadka'a tji a kaw báy kumnun na laa ε, ká'a doko báy riη dika báy bawda hurusuo. ⁴⁴ Sùo nzoβ ká bo luo na, ba sùo ká tusiri key. A zadka'a tji a kaw báy kumnun laa ε, ka do ba sùo nzoβ ká kaw báy kumnun báy faa Tem ηγερωυru. Munu ká sùo nzoβ ká tusiri key do di na, sùo nzoβ ká kaw báy kumnun báy faa Tem ηγερωυru na hoy kara a doko di ndaw pi. ⁴⁵ Mbeɔe ηγερωυru kara baη ndaw mii, titire nzoβ ká ba *Adam na, ηγερωυru ha ni ɔmi ha ni kawke báy kumnun; a Adam taa fal ká ba *Krisi na, ka ba Tem ká ha nzoβ kawke báy kumnun ká do banɔɔ na. ⁴⁶ Sùo nzoβ ká kaw báy kumnun báy faa Tem ηγερωυru na do pola ya, roo ε, sùo nzoβ ká tusiri key ze do pola, rɔɔ sùo ká kaw báy kumnun báy faa Tem na tɔη di báy. ⁴⁷ Titire

nzoɓ ká ɓa Adam na, ɲɛɛwuru ɗaa ni ɓáy sɔm siri, a ɓa nzoɓ ká tusiri key. A Adam taa fal ká ɓa Kriisi na laa ɛ, ka uru saa nulue. ⁴⁸ Nzoɓri ká i ɓa taa tusiri key na, i riiri nzoɓri ká ɲɛɛwuru ɗaa ri ɓáy sɔm siri na. A nzoɓri ká i ɓa taa ɲɛɛwuru ká nulue na laa ɛ, i riiri nzoɓ ká vi saa nulue. ⁴⁹ Munu ká náa riiri nzoɓ ká ɲɛɛwuru ɗaa ni ɓáy sɔm siri na, ɗo faa mbɔw munu ndaw, náa riiri nzoɓ ká vi saa nulue na ndaw pi.

⁵⁰ Yu-iri, ɓay ká mi hii ɓay haɲa ri laa na ze ɗo key: sùo nzoɓ ká ɲɛɛwuru ɗaa ɓáy sɔm siri hoy na, *puoruo ɲɛɛwuru ɓa taa ɓe ya, a fe ká ɓa fe huɗe kara maa ɓay káw ɓáy kumnun ká ɗo ɓaɲɔɔ na ya.

⁵¹ Roo ɛ, mi tína fe ká ɗo zaɗ muni na ha ri kɔ. Náa ti naanari luɔ huɗ riw bele ɓaɲɔɔ ya, roo ɛ, ɔro ɓie nam na, sùo naari riw bele a féɛ. ⁵² Zaɗka tɔw mgba ɓa ɔro ɓie na, ká zaɗɛ ku hoy ɲɛɛwuru a haɲa nzoɓ huɗeri tɔi saa luɔ huɗ. Ká zaɗɛ ku na, ɓa tɔy nun ká te zima, ɛ, a féɛ naari riw bele a ha náa kawri ɓa nzoɓri ká i ti hu-huɗ mbáa. ⁵³ Tusueke ɛ, ɗo nun haɲa fe ká pu-puɲ na, ka féɛ a vi ɓa fe ká puɲ mbáa ro; a sùo huɗe na ka féɛ a vi ɓa sùo ká hu mbáa ndaw. ⁵⁴ Zaɗka fe púnke na a féɛ a vi ɓa fe ká puɲ mbáa ndaw, sùo huɗe na a féɛ a vi ɓa sùo ká hu mbáa ndaw na ɛ, ɓay ká ɗo ɓil mbeɗe ɲɛɛwuru na a ɗoko munu ɓáy zaɗɛ. Bayke ɓaa mii: «Huɗ na ti mbáa ro. ɲɛɛwuru haw yum ká tul-e†.»

⁵⁵ «Bo huɗ, hɔrusuo háw yum ɓo na waa, ɗo zaɗ haɲ ro ɛ woo?

Bo huɗ, fe rem ɓori na waa, ɗo zaɗ haɲ ɓáy ɛ woo‡?»

⁵⁶ Fe rem huɗ na ɓa feyaa; a hɔrusuo feyaa na laa ɛ, uru saa ɓil *bol kusol. ⁵⁷ Roo ɛ, riɲ ɗika ɓa taa ɲɛɛwuru ká ha náa hawri yum ɓáy faa ɲɛɛɛmbay naari Zezu Kriisi.

† 15:54 15.54 Ezay 25.8. ‡ 15:55 15.55 Oze 13.14.

⁵⁸ Be mini ze, yu-iri, ɖaari ká m̀i kɔ̀ r̀i ɖa nzoɖ nun-i na, ì mgbá s̀uò-r̀i ɲɔɔ-ɲɔɔɲ a í laɲ s̀uò-r̀i se líe se lew ya. Ì nduo kiyaw kiyaw ɖaɲguo ká ɖil ped ɲɛɛembay, ɖay ɲi le, ì kɔ̀ ndaw, ped ká ì ɖaa ɖáy faa zúo zɲi ni na ɖo ɔɔr hɔy ya.

16

Fe mbú ká ɖay sókɔke nzoɖri ká Zuruzalem

¹ Timbeɖe key na, m̀i ɖáa ɖay ká se tul fe mbú ká ɖay sókɔke nzoɖ mbika lawri ká Zuruzalem. Baari hɔy kara ɖo nun haɲa r̀i ɖaa ɖáy faake munu ká m̀i fere nzoɖ mbika lawri ká i mbu tul k̀i ɖoɖ ɖoɖ ká kuɖu zaɖ ká Galasi na. ² ɖáy nam ɖimasi mbɲw mbɲw riw bele na, nzoɖ haɲa haɲa le, lari ká'a zɲi na, ka bɔ haɲeri a kóro ɖo fi mbɲw ɖay haɲa nam ká m̀i tɲi tul-r̀i le, nzoɖ ka se síe mbú fe mbáa ro. ³ Ze zaɖka m̀i se na le, nzoɖri ká ì nan ri na, m̀i píe ri ɖáy mbede ɖay nasi ɖo nduo-ri ha ri séke ɖáy fe ká ì mbu na ha nzoɖri ká Zuruzalem. ⁴ A ze ɖo, ì kɔ̀ ká maa ɖay haɲa m̀i se ndaw le, ɖari nzoɖkeri ku na i séke zɲi m̀i ndaw.

Feri ká Pol waa ɖay ɖáa

⁵ M̀i ker ɖay séke kuɖu zaɖ ká Maseduwan. Fal seɖ ɖi na ku ndaw roo m̀i tɲi tul-r̀i ɖay kóko r̀i ɖáy. ⁶ Bi na, m̀i káw zɲi r̀i nam maa fe, kɔ̀ ya le, m̀i káw zɲi r̀i ɖáy lew teɖ riw bele. Zaɖka m̀i hii ɖay séke ɖa ɖaɖi na, ɖaari hɔy kara ì sókɔ m̀i ká ɖi. ⁷ Be ni key na, m̀i hii ɖay kóko r̀i munu hɔy mí kál siya ya. Zaɖka ɲɛɛembay pɔɲ faa ha m̀i le, m̀i káw zɲi r̀i nam maa fe ro. ⁸ Roo le, timbeɖe key le, m̀i káw Efez key kpuru maa ɖáy *nam suoriya pantekoɖ, ⁹ ɖay ɲi le, faa ɖo hɔy ha m̀i ɖay haɲa m̀i ɖaa ped ɲɛɛembay ká ɖi, a ze nzoɖ tul ɲani ɖiri kara, i ɲgii ɖamba ká ɖi ndaw.

¹⁰ A zaɔ̃ka Timote se luo-rì ɛ, ì mgbà ni ɔ́áy kere ká sakra ɔ̀aari h̃a h̃iɛ ka ɔ̀aa ni ya, ɔ̀ay j̃i ɛ, ɔ̀e na ka ɔ̀aa peɔ̃ ɲɛɛɛmbay munu ká m̃i ɔ̀aa na nd̃aw. ¹¹ H̃a nzoɔ̃ mb̃iw ka nd̃ólɔ̃ ni ya, roo ɛ, ì sɔ̃ ni ɔ́áy faa varu ɔ̀e na h̃a ni ỹi ɔ́áy kere ɔ̀ekekɛ a ví z̃iɲ m̃i, ɔ̀ay j̃i ɛ, ɔ̀i nd̃aw, rɔ̃ɔ̃ yu-iri nd̃aw na, ɔ̀uru giyaɲ ni ká zaɔ̃ ni key.

¹² A ɔ̀ay ká se tul yu naari Apolos na, m̃i suru tigbi-ɛ ɔ̀aɲɲuɔ̃ ɔ̀ay haɲa ni ɔ̀e ɔ́áy yu naari haɲri na i se luo-rì. Roo ɛ, timbeɔ̃ɔ̃ key na, kɔ̃n séke luo-rì na ɔ̀aa ni ya ɔ́áy. ɔ̀e nu ku ɛ, zaɔ̃ka nam ɔ̀o h̃oy h̃a ni ɛ, a se kókõ rì ɔ́áy.

ɔ̀rɔ̃ ɔ̀ie nzaa ɔ̀oko ɔ́áy soko Pol

¹³ Ì káw ɔ́áy nzaa ɔ̀al-rì kekeke í káw tul mbika law ɔ̀aari na ɲɔ̃-ɲɔ̃ɲ, í mgbà s̃uò-rì ɔ̀a w̃ara nzoɔ̃ í ɔ̀o ɲɔ̃-ɲɔ̃ɲ. ¹⁴ Ì ɔ̀aa feri riw bele ɔ́áy law ini.

¹⁵ Yu-iri, m̃i ɔ̀o ɔ́áy ɔ̀ay mb̃iw ɔ̀ay ɔ̀ókokeri rɔ̃ɔ̃ay. Estefanas ɔ́áy nzoɔ̃ ini ɔ̀eri na ì tuu ri nd̃aw. ɔ̀aari na ì kɔ̃ nd̃aw, ɔ̀ari na i ɔ̀a titire nzoɔ̃ri ká i mbi law-ri ká kuɔ̃ zaɔ̃ ká Akayi, a í mbi s̃uò-ri ɔ̀ay ɔ̀aa peɔ̃ ɔ̀ay sókoke nzoɔ̃ ɲɛɛɛw̃ururi. ¹⁶ Nzoɔ̃ri ká munu ku na, ì ɔ̀aa vu mbom ka ɔ̀o tul-ri, ɔ́áy ɔ̀ari riw bele ká i ɔ̀aa peɔ̃ke z̃iɲ ri na.

¹⁷ Vika kóm Estefanas ɔ́áy F̃ortunatus, rɔ̃ɔ̃ Akayikus nd̃aw na, s̃uò-i r̃ií m̃i ká ɔ̀i ɔ̀amba. Munu ká ì ɔ̀o faa ɔ̀i ɔ̀i z̃iɲ m̃i na, fe ká puo m̃i na i ɔ̀aa h̃a m̃i, ¹⁸ a í huɔ̃ law-i munu ká i h̃uoke law-rì ɔ̀aɲɲuɔ̃ na. Nzoɔ̃ri ká munu ku na, ì kɔ̃ faa písi ri nd̃aw rɔ̃!

¹⁹ Nzoɔ̃ mbika lawri ká i mb̃u tul k̃i ɔ̀oɔ̃ ɔ̀oɔ̃ ká kuɔ̃ zaɔ̃ ká Akayi na, i h̃ii soko ha rì. Akilas ɔ́áy Prisil ɔ́áy nzoɔ̃ mbika lawri ká i mb̃u k̃i ká ɔ̀il hul ɔ̀ari na, i h̃ii soko lik lik ha rì ɔ́áy riɲ ɲɛɛɛmbay. ²⁰ Yu ɔ̀uru riw bele ká i ɔ̀o zaɔ̃ ni key na i h̃ii soko ha rì. Ì h̃ii soko h̃a k̃i ɔ̀a lie ɔ̀a lew, í mgbáke k̃i g̃irik girik.

²¹ Ba òi Pol kí ze m̀ ðaa mbeðe soko key na ðáy nduo-i ha r̀i ku. ²² Zaf̀ka nzoò hii ñgɛɛmbay ya lɛ, faði ka mgbani!

Marana tha, ñgɛɛmbay ðuru, vi!

²³ Ndað ðay haña law huoke ñgɛɛmbay Zezu ka sáð zìy r̀i riw bele. ²⁴ Baar̀i riw bele ká ì zuò zìy Zezu *Krisi na, m̀ hii r̀i.

Mbede sáka kuni fie
New Testament in Kuo

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kuo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 28 May 2022

1bae8b8b-6141-55e9-b352-adf7a01da5f4